Jurisprudentie

ARREST VAN HET HOF (Grote kamer)

18 december 2025 *

Inhoud

Toepasselijke bepalingen 4

Unierecht 4

Toetredingsakte 4

VEU 5

VWEU 6

Handvest 7

Verklaring nr. 17 betreffende de voorrang 7

Pools recht 8

Poolse grondwet 8

Wettelijke bepalingen betreffende de organisatie en functionering van de Trybunał Konstytucyjny 10

Voorgeschiedenis van het geding 14

Procedures voor de benoeming van drie rechters en de president van de Trybunał Konstytucyjny 14

Procedure voor de benoeming van drie rechters van de Trybunał Konstytucyjny in december 2015 14

Procedure voor de benoeming van de president van de Trybunał Konstytucyjny 16

Arresten van de Trybunał Konstytucyjny van 14 juli 2021 en 7 oktober 2021 17

Arrest van 14 juli 2021 17

* Procestaal: Pools.

Arrest van 7 oktober 2021 18

Precontentieuze procedure 19

Procedure bij het Hof 20

Beroep 20

Eerste grief 20

Betoog van partijen 20

Beoordeling door het Hof 23

– Eerste onderdeel van de eerste grief 23

– Tweede onderdeel van de eerste grief 28

Tweede grief 30

Betoog van partijen 30

Beoordeling door het Hof 34

– Verweten schending van de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht 34

– Verweten schending van het beginsel van de bindende werking van de rechtspraak van het Hof 40

Derde grief 45

Betoog van partijen 45

Beoordeling door het Hof 49

– Eerste onderdeel van de derde grief 49

– Tweede onderdeel van de derde grief 52

Kosten 56

„Niet-nakoming – Artikel 2 VEU – Artikel 4, lid 3, VEU – Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – Rechtsstaat – Daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het Unierecht vallende gebieden – Beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht – Beginsel van bindende werking van de rechtspraak van het Hof – Arresten van de Trybunał Konstytucyjny (grondwettelijk hof, Polen) – Arresten van het Hof en voorlopige maatregelen krachtens artikel 279 VWEU met betrekking tot artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – Afwijzing door de Trybunał Konstytucyjny van deze arresten en voorlopige maatregelen als ultra vires – Nationale grondwettelijke identiteit – Verbod van de Trybunał Konstytucyjny voor alle overheidsinstanties om artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU toe te passen – Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie –

Vereiste van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht – Onregelmatige samenstelling van de Trybunał Konstytucyjny”

In zaak C-448/23,

betreffende een beroep wegens niet-nakoming krachtens artikel 258 VWEU, ingesteld op 17 juli 2023,

Europese Commissie, vertegenwoordigd door K. Herrmann, C. Ladenburger en P. J. O. Van Nuffel als gemachtigden,

verzoekster,

ondersteund door:

Koninkrijk België, aanvankelijk vertegenwoordigd door M. Jacobs, C. Pochet, L. Van den Broeck en M. Van Regemorter als gemachtigden, vervolgens door M. Jacobs, C. Pochet en M. Van Regemorter als gemachtigden,

Koninkrijk der Nederlanden, vertegenwoordigd door M. K. Bulterman, J. M. Hoogveld en C. S. Schillemans als gemachtigden,

interveniënten,

tegen

Republiek Polen, aanvankelijk vertegenwoordigd door B. Majczyna en S. Żyrek als gemachtigden, vervolgens door B. Majczyna als gemachtigde,

verweerster,

wijst

HET HOF (Grote kamer),

samengesteld als volgt: K. Lenaerts, president, T. von Danwitz (rapporteur), vicepresident, F. Biltgen, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei, M. Condinanzi en F. Schalin, kamerpresidenten, A. Kumin, N. Jääskinen, D. Gratsias, Z. Csehi en B. Smulders, rechters,

advocaat-generaal: D. Spielmann,

griffier: A. Calot Escobar,

gezien de stukken,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 11 maart 2025,

het navolgende

Arrest

1 Met haar verzoekschrift verzoekt de Europese Commissie het Hof:

– vast te stellen dat de Republiek Polen, gelet op de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny (grondwettelijk hof, Polen) in zijn arresten van 14 juli 2021 (zaak P 7/20) en 7 oktober 2021 (zaak K 3/21) aan de Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (grondwet van de Republiek Polen; hierna: „Poolse grondwet") heeft gegeven, de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen;

– vast te stellen dat de Republiek Polen, gelet op de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny in zijn arresten van 14 juli 2021 (zaak P 7/20) en 7 oktober 2021 (zaak K 3/21) aan de Poolse grondwet heeft gegeven, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens de algemene beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht en krachtens het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof;

– vast te stellen dat de Republiek Polen de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, aangezien de Trybunał Konstytucyjny als gevolg van de onregelmatigheden in de procedures waarbij, in december 2015, drie van zijn leden en, in december 2016, zijn president zijn benoemd, niet voldoet aan het vereiste van een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld, en

– de Republiek Polen te verwijzen in de kosten.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

Toetredingsakte

2 Artikel 2 van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek en de aanpassing van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrond (PB 2003, L 236, blz. 33; hierna: „Toetredingsakte"), luidt als volgt:

„Onmiddellijk bij de toetreding zijn de oorspronkelijke Verdragen en de door de instellingen en de Europese Centrale Bank vóór de toetreding genomen besluiten verbindend voor de nieuwe lidstaten en in deze staten toepasselijk onder de voorwaarden waarin wordt voorzien door die Verdragen en door deze Akte."

3 Artikel 10 van de Toetredingsakte bepaalt het volgende:

„Ten aanzien van de toepassing van de oorspronkelijke Verdragen en van de door de instellingen genomen besluiten gelden, bij wijze van overgang, de in deze Akte neergelegde afwijkende bepalingen."

VEU

4 Artikel 1, eerste en tweede alinea, VEU luidt als volgt:

„Bij dit Verdrag richten de hoge Verdragsluitende partijen tezamen een Europese Unie op, hierna , Unie' te noemen, waaraan de lidstaten bevoegdheden toedelen om hun gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken.

Dit Verdrag markeert een nieuwe etappe in het proces van totstandbrenging van een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa, waarin de besluiten in zo groot mogelijke openheid en zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen."

5 Artikel 2 VEU bepaalt het volgende:

„De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren. Deze waarden hebben de lidstaten gemeen in een samenleving die gekenmerkt wordt door pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van vrouwen en mannen."

6 Artikel 4 VEU luidt als volgt:

„1. Overeenkomstig artikel 5 behoren bevoegdheden die in de Verdragen niet aan de Unie zijn toegedeeld, toe aan de lidstaten.

2. De Unie eerbiedigt de gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen, alsmede hun nationale identiteit die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren, waaronder die voor regionaal en lokaal zelfbestuur. Zij eerbiedigt de essentiële staatsfuncties, met name de verdediging van de territoriale integriteit van de staat, de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de nationale veiligheid. Met name de nationale veiligheid blijft uitsluitend de verantwoordelijkheid van elke lidstaat.

3. Krachtens het beginsel van loyale samenwerking respecteren de Unie en de lidstaten elkaar en steunen zij elkaar bij de vervulling van de taken die uit de Verdragen voortvloeien.

De lidstaten treffen alle algemene en bijzondere maatregelen die geschikt zijn om de nakoming van de uit de Verdragen of uit de handelingen van de instellingen van de Unie voortvloeiende verplichtingen te verzekeren.

De lidstaten vergemakkelijken de vervulling van de taak van de Unie en onthouden zich van alle maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie in gevaar kunnen brengen."

7 Artikel 5, leden 1 en 2, VEU bepaalt het volgende:

„1. De afbakening van de bevoegdheden van de Unie wordt beheerst door het beginsel van bevoegdheidstoedeling. De uitoefening van die bevoegdheden wordt beheerst door de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid.

2. Krachtens het beginsel van bevoegdheidstoedeling handelt de Unie enkel binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de Verdragen zijn toegedeeld om de daarin

bepaalde doelstellingen te verwezenlijken. Bevoegdheden die in de Verdragen niet aan de Unie zijn toegedeeld, behoren toe aan de lidstaten."

8 Artikel 13, lid 2, VEU luidt als volgt:

„Iedere instelling handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar in de Verdragen zijn toegedeeld en volgens de daarin bepaalde procedures, voorwaarden en doelstellingen. De instellingen werken loyaal samen."

9 Artikel 19, lid 1, VEU bepaalt het volgende:

„Het Hof van Justitie van de Europese Unie omvat het Hof van Justitie, het Gerecht en gespecialiseerde rechtbanken. Het verzekert de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van de Verdragen.

De lidstaten voorzien in de nodige rechtsmiddelen om daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het recht van de Unie vallende gebieden te verzekeren."

10 Artikel 49 VEU luidt als volgt:

„Elke Europese staat die de in artikel 2 bedoelde waarden eerbiedigt en zich ertoe verbindt deze uit te dragen, kan verzoeken lid te worden van de Unie. Het Europees Parlement en de nationale parlementen worden van dit verzoek in kennis gesteld. De verzoekende staat richt zijn verzoek tot de Raad, die zich met eenparigheid van stemmen uitspreekt na de Commissie te hebben geraadpleegd en na goedkeuring van het Europees Parlement, dat zich uitspreekt bij meerderheid van zijn leden. Er wordt rekening gehouden met de door de Europese Raad overeengekomen criteria voor toetreding.

De voorwaarden voor de toelating en de uit die toelating voortvloeiende aanpassingen van de Verdragen waarop de Unie is gebaseerd, vormen het onderwerp van een akkoord tussen de lidstaten en de staat die het verzoek indient. Dit akkoord moet door alle overeenkomstsluitende staten worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen."

VWEU

11 Artikel 267 VWEU bepaalt het volgende:

„Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen:

a) over de uitlegging van de Verdragen,

b) over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof te wenden.

[…]”

12 Artikel 279 VWEU luidt als volgt:

„Het Hof van Justitie van de Europese Unie kan in zaken welke bij dit college aanhangig zijn gemaakt, de noodzakelijke voorlopige maatregelen gelasten.”

Handvest

13 Titel VI van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”), met als opschrift „Rechtspleging”, omvat met name artikel 47, met als opschrift „Recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht”, dat luidt als volgt:

„Eenieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, heeft recht op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden.

Eenieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld. […]

[…]”

14 Artikel 52, leden 1 en 3, van het Handvest bepaalt het volgende:

„1. Beperkingen op de uitoefening van de in dit Handvest erkende rechten en vrijheden moeten bij wet worden gesteld en de wezenlijke inhoud van die rechten en vrijheden eerbiedigen. Met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel kunnen slechts beperkingen worden gesteld, indien zij noodzakelijk zijn en daadwerkelijk beantwoorden aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

[…]

3. Voor zover dit Handvest rechten bevat die corresponderen met rechten welke zijn gegarandeerd door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, zijn de inhoud en reikwijdte ervan dezelfde als die welke er door genoemd verdrag aan worden toegekend. Deze bepaling verhindert niet dat het recht van de Unie een ruimere bescherming biedt.”

Verklaring nr. 17 betreffende de voorrang

15 Verklaring nr. 17 betreffende de voorrang, gehecht aan de slotakte van de intergouvernementele conferentie die het Verdrag van Lissabon heeft aangenomen (PB 2012, C 326, blz. 346), luidt als volgt:

„De Conferentie memoreert dat, in overeenstemming met de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, de Verdragen en het recht dat de Unie op grond van de Verdragen vaststelt, voorrang hebben boven het recht van de lidstaten, onder de voorwaarden bepaald in die rechtspraak.

Voorts heeft de Conferentie besloten het advies van de Juridische dienst van de Raad betreffende de voorrang, als vervat in document 11197/07 (JUR 260), te hechten aan deze Slotakte:

‚Advies van de Juridische dienst van de Raad van 22 juni 2007

Uit de rechtspraak van het [Hof] vloeit voort dat de voorrang van het EG-recht een fundamenteel beginsel van het communautair recht is. Volgens het Hof gaat dit beginsel samen met het specifieke karakter van de Europese Gemeenschap. Ten tijde van het eerste arrest dat tot deze vaste rechtspraak behoort ([arrest van 15 juli 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66)]), bevatte het Verdrag geen verwijzing naar zulk een voorrang. Dit is nog altijd het geval. Het feit dat het beginsel van voorrang niet in het nieuwe Verdrag wordt opgenomen, verandert hoegenaamd niets aan het bestaan van dit beginsel of aan de rechtspraak van het [Hof].'"

Pools recht

Poolse grondwet

16 Artikel 2 van de Poolse grondwet bepaalt het volgende:

„De Republiek Polen is een democratische rechtsstaat die uitvoering geeft aan de beginselen van sociale rechtvaardigheid."

17 Artikel 4, lid 1, van die grondwet luidt als volgt:

„In de Republiek Polen berust de hoogste macht bij het volk."

18 Artikel 7 van de grondwet bepaalt dat „[d]e overheid […] krachtens en binnen de grenzen van het recht [handelt]".

19 Volgens artikel 8, lid 1, van de Poolse grondwet is „[d]e grondwet […] de hoogste norm van de Republiek Polen".

20 Artikel 90, lid 1, van die grondwet bepaalt dat „[d]e Republiek Polen […] krachtens een verdrag de bevoegdheden van de Staat in bepaalde aangelegenheden [kan] overdragen aan een internationale organisatie of een internationaal orgaan".

21 Artikel 91, leden 1 en 2, van de Poolse grondwet luidt als volgt:

„1. Na de bekendmaking ervan in het staatsblad van de Republiek Polen maakt een geratificeerd verdrag integrerend deel uit van de nationale rechtsorde; het is rechtstreeks toepasselijk, tenzij de toepassing ervan afhangt van de uitvaardiging van een wet.

2. Een verdrag dat na een goedkeuringswet is geratificeerd, heeft voorrang boven een wet indien die wet onverenigbaar is met dat verdrag."

22 Artikel 144 van de grondwet bepaalt het volgende:

„1. De president van de Republiek [Polen] stelt officiële handelingen in het kader van de uitoefening van zijn grondwettelijke en wettelijke bevoegdheden.

2. Officiële handelingen van de president van de Republiek [Polen] zijn slechts geldig indien zij medeondertekend zijn door de voorzitter van de ministerraad, die daardoor verantwoordelijk is tegenover de Sejm [(een van de kamers van het Poolse parlement)].

3. Lid 2 is niet van toepassing op:

[…]

17. de benoeming van rechters,

[…]”

23 Artikel 178, lid 1, van die grondwet luidt als volgt:

„Rechters zijn bij de uitoefening van hun ambt onafhankelijk en uitsluitend onderworpen aan de [Poolse grondwet] en de wetten.”

24 Artikel 179 van de Poolse grondwet bepaalt het volgende:

„Rechters worden voor onbepaalde tijd benoemd door de president van de Republiek [Polen] op voordracht van de Krajowa Rada Sądownictwa [(nationale raad voor de rechtspraak, Polen; hierna: ‚KRS’)].”

25 Artikel 188 van die grondwet luidt als volgt:

„De Trybunał Konstytucyjny doet uitspraak over:

1) de verenigbaarheid van wetten en verdragen met de [Poolse grondwet],

2) de verenigbaarheid van wetten met geratificeerde verdragen waarvan de ratificatie vooraf bij wet moet worden goedgekeurd,

3) de verenigbaarheid van de door de centrale staatsorganen vastgestelde regelgevingshandelingen met de [Poolse grondwet], de geratificeerde verdragen en de wetten,

4) de verenigbaarheid van de doelstellingen of de activiteiten van politieke partijen met de [Poolse grondwet],

5) het in artikel 79, lid 1, bedoelde grondwettelijke beroep.”

26 Artikel 190 van de Poolse grondwet bepaalt het volgende:

„1. De arresten van de Trybunał Konstytucyjny zijn bindend erga omnes en definitief.

2. De arresten van de Trybunał Konstytucyjny betreffende de in artikel 188 bedoelde zaken worden onverwijld bekendgemaakt in het officiële orgaan waarin de regelgevingshandeling is bekendgemaakt. Indien de handeling niet is gepubliceerd, wordt het arrest gepubliceerd in *Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej ‚Monitor Polski’* [(staatsblad van de Republiek Polen)].

3. Het arrest van de Trybunał Konstytucyjny sorteert effect op de dag van uitspraak […].

[…]

5. De Trybunał Konstytucyjny doet uitspraak bij meerderheid van stemmen.”

27 Artikel 193 van de Poolse grondwet luidt als volgt:

„Elke rechterlijke instantie kan de Trybunał Konstytucyjny een rechtsvraag voorleggen over de verenigbaarheid van een normatieve handeling met de [Poolse grondwet], de geratificeerde verdragen of de wet, wanneer de beslechting van een bij haar aanhangige zaak afhangt van het antwoord op die vraag.”

28 Artikel 194 van de Poolse grondwet bepaalt het volgende:

„1. De Trybunał Konstytucyjny bestaat uit vijftien rechters die door de Sejm voor een periode van negen jaar individueel worden gekozen uit personen die zich onderscheiden door hun kennis van het recht. Zij kunnen niet worden herverkozen bij de Trybunał Konstytucyjny.

2. De president en de vicepresident van de Trybunał Konstytucyjny worden door de president van de Republiek [Polen] benoemd uit de kandidaten die zijn voorgedragen door de algemene vergadering van rechters van de Trybunał Konstytucyjny [(hierna: ‚algemene vergadering')].”

29 Volgens artikel 197 van de Poolse grondwet worden „de organisatie van de Trybunał Konstytucyjny en de procedure ervoor bij wet bepaald”.

Wettelijke bepalingen betreffende de organisatie en functionering van de Trybunał Konstytucyjny

30 In 2015 en 2016 heeft de Sejm verschillende wetten aangenomen die de organisatie en functionering van de Trybunał Konstytucyjny wijzigen.

31 Op 25 juni 2015 heeft de Sejm de ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (wet betreffende het grondwettelijk hof) (Dz.U., volgnr. 1064; hierna: „wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof”) aangenomen, die op 30 augustus 2015 in werking is getreden.

32 Artikel 19, leden 1 en 2, van die wet luidde als volgt:

„1. Het recht om een kandidaat voor te dragen voor het ambt van rechter bij de [Trybunał Konstytucyjny] wordt toegekend aan het bureau van de Sejm en aan een groep van ten minste 50 afgevaardigden.

2. Het voorstel voor de benoeming van een kandidaat voor het ambt van rechter bij de [Trybunał Konstytucyjny] wordt uiterlijk drie maanden vóór het aflopen van de ambtstermijn van een rechter bij de [Trybunał Konstytucyjny] aan de voorzitter van de Sejm voorgelegd.”

33 Volgens artikel 21, lid 1, van die wet moest de persoon die tot rechter van de Trybunał Konstytucyjny was gekozen, voor de president van de Republiek Polen (hierna: „Poolse president”) de in die bepaling voorgeschreven eed afleggen.

34 Artikel 137 van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof bepaalde bij wijze van overgangsmaatregel dat het in artikel 19, lid 2, van die wet bedoelde voorstel, wat de rechters van de Trybunał Konstytucyjny betreft wier ambtstermijn in de loop van 2015 zou aflopen, binnen 30 dagen na de inwerkingtreding van die wet moest worden voorgelegd.

35 Op 19 november 2015 heeft de Sejm in het kader van een spoedprocedure de ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (wet tot wijziging van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof) (Dz.U., volgnr. 1928; hierna: „wijzigingswet van 19 november 2015") aangenomen, die op 5 december 2015 in werking is getreden.

36 Bij artikel 1, punt 3, van die wet is artikel 19, lid 2, van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof gewijzigd, dat sindsdien luidt als volgt:

„Het voorstel voor de benoeming van een kandidaat voor het ambt van rechter bij de [Trybunał Konstytucyjny] wordt 30 dagen vóór het aflopen van de ambtstermijn van een rechter bij de [Trybunał Konstytucyjny] aan de voorzitter van de Sejm voorgelegd."

37 Artikel 1, punt 4, onder a), van de wijzigingswet van 19 november 2015 heeft artikel 21, lid 1, van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof gewijzigd, dat voortaan luidt als volgt:

„De persoon die tot rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] is gekozen, legt binnen 30 dagen na de datum van zijn verkiezing de eed ten overstaan van de president van de Republiek [Polen] af […]".

38 Bij artikel 1, punt 4, onder b), van de wijzigingswet van 19 november 2015 is in de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof een artikel 21, lid 1a, ingevoegd, dat het volgende bepaalt:

„De eedaflegging vormt het begin van de ambtstermijn van de rechter van de [Trybunał Konstytucyjny]."

39 Bij artikel 1, punt 5, van de wijzigingswet van 19 november 2015 is artikel 137 van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof ingetrokken en bij punt 6 in die wet is een artikel 137a ingevoegd, dat bepaalt dat het in artikel 19, lid 2, bedoelde voorstel, wat de rechters van de Trybunał Konstytucyjny betreft wier ambtstermijn in de loop van 2015 zou aflopen, binnen zeven dagen na de inwerkingtreding van dat artikel 137a moest worden voorgelegd.

40 Artikel 2 van de wijzigingswet van 19 november 2015 bepaalt het volgende:

„De ambtstermijn van de huidige president en vicepresident van de [Trybunał Konstytucyjny] loopt drie maanden na de inwerkingtreding van de wet af."

41 Op 22 juli 2016 heeft de Sejm de ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (wet betreffende het grondwettelijk hof) (Dz.U., volgnr. 1157; hierna: „wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof") aangenomen, ter vervanging van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof, die op 16 augustus 2016 in werking zou treden.

42 Artikel 16, leden 4 en 7, van de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof luidde als volgt:

„4. Het deel van de algemene vergadering dat betrekking heeft op de verkiezing van kandidaten voor het ambt van president of vicepresident van de [Trybunał Konstytucyjny] wordt

voorgezeten door de oudste rechter van de [Trybunał Konstytucyjny)] die aan de algemene vergadering deelneemt.

[…]

7. De verkiezing van de kandidaten vindt plaats indien ten minste tien van het totale aantal rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] zoals gedefinieerd in artikel 194, lid 1, van de [Poolse grondwet] aan de algemene vergadering deelnemen. Elke rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] die aan de verkiezingsprocedure deelneemt, heeft slechts één stem en kan slechts op één kandidaat stemmen."

43 Artikel 90 van de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof bepaalt het volgende:

„De president van de [Trybunał Konstytucyjny] neemt de rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die de eed ten overstaan van de president van de Republiek [Polen] hebben afgelegd, maar die op de datum van inwerkingtreding van deze wet hun ambt nog niet hebben opgenomen, op in de rechtsprekende formaties en wijst hun zaken toe."

44 Bij arrest van 11 augustus 2016 (zaak K 39/16) heeft de Trybunał Konstytucyjny geoordeeld dat artikel 90 van de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof onverenigbaar was met artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet.

45 Op 13 december 2016 heeft de Sejm de ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (wet houdende bepalingen ter invoering van de wet betreffende de organisatie van het grondwettelijk hof en de procedure bij dat hof en van de wet betreffende het statuut van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny) (Dz.U., volgnr. 2074; hierna: „wet houdende invoeringsbepalingen") aangenomen, die voor sommige bepalingen op 20 december 2016 in werking is getreden.

46 Bij artikel 3 van die wet is de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof ingetrokken.

47 Artikel 18 van de wet houdende invoeringsbepalingen bepaalt dat de Poolse president de uitoefening van het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny kan toevertrouwen aan een rechter van dat hof.

48 Artikel 20 van die wet luidt als volgt:

„De rechter die als president van de [Trybunał Konstytucyjny] optreedt, voert binnen een maand na de dag volgend op de datum van bekendmaking van deze wet de procedure uit voor de voordracht van kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny] aan de president van de Republiek Polen, onder de voorwaarden bepaald in artikel 21."

49 Artikel 21 van die wet, waarin de procedure is neergelegd voor de aanwijzing van kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny met het oog op hun voordracht aan de Poolse president, luidt als volgt:

„1. De rechter die als president van de [Trybunał Konstytucyjny] optreedt, roept onverwijld een algemene vergadering bijeen om kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny] voor te dragen aan de president van de Republiek Polen en stelt de rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] in kennis van de datum van deze vergadering.

2. De rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die de eed ten overstaan van de Poolse president hebben afgelegd, nemen deel aan de in lid 1 bedoelde vergadering. De rechter die als president van de [Trybunał Konstytucyjny] optreedt, stelt de agenda vast en zit de vergadering voor.

3. De algemene vergadering selecteert de kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny] door middel van een stemming overeenkomstig de in de leden 4 tot en met 9 vastgestelde beginselen.

4. Elke rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] bedoeld in lid 2 kan zich kandidaat stellen voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny]. De rechter die als president van de [Trybunał Konstytucyjny] optreedt, verzamelt de kandidaturen vanaf de dag van de bekendmaking van de datum van de in lid 1 bedoelde algemene vergadering tot aan de opening van die vergadering.

5. De namen en voornamen van de rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die overeenkomstig lid 4 worden voorgedragen, worden in alfabetische volgorde op het stembiljet vermeld. Over de voorgedragen kandidaten wordt gezamenlijk gestemd. De stem is geldig indien het teken „x” of „+” (twee gekruiste lijnen) is aangebracht in het daarvoor bestemde vakje op het stembiljet naast de naam van een rechter van de [Trybunał Konstytucyjny]. De stemming is geheim.

[…]

7. De algemene vergadering draagt alle rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die bij de in lid 5 bedoelde stemming ten minste vijf stemmen hebben behaald, in de vorm van een besluit voor als kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny].

8. Indien het in lid 7 bedoelde vereiste aantal stemmen slechts door één rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] is behaald, draagt de algemene vergadering de rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] die het vereiste minimum van vijf stemmen heeft behaald en de rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] die de meeste steun heeft gekregen onder de rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die niet het vereiste minimum van vijf stemmen hebben behaald, in de vorm van een besluit voor als kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny].

9. Indien in het in lid 8 bedoelde geval meer dan één rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] onder de rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die niet het overeenkomstig lid 7 vereiste aantal stemmen hebben behaald, een gelijk aantal stemmen heeft behaald, stelt de algemene vergadering, met inbegrip van de rechter van de [Trybunał Konstytucyjny] die ten minste vijf stemmen heeft behaald, alle rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] die een gelijk aantal stemmen hebben behaald, in de vorm van een besluit voor als kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny].

[…]

11. Wanneer de procedure van de leden 4 tot en met 9 niet heeft geleid tot de aanduiding van ten minste twee rechters van de [Trybunał Konstytucyjny] als kandidaten van de algemene vergadering voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny], sluit de rechter die als president van de [Trybunał Konstytucyjny] optreedt de vergadering en roept hij de algemene vergadering om kandidaten voor het ambt van president van de [Trybunał Konstytucyjny] voor te dragen opnieuw bijeen.

[…]”

Voorgeschiedenis van het geding

Procedures voor de benoeming van drie rechters en de president van de Trybunał Konstytucyjny

Procedure voor de benoeming van drie rechters van de Trybunał Konstytucyjny in december 2015

50 Bij resoluties van 8 oktober 2015, aangenomen tijdens zijn zevende zittingsperiode, heeft de Sejm vijf personen gekozen voor het ambt van rechter bij de Trybunał Konstytucyjny. Drie van hen, namelijk R.H., A.J. en K.Ś., moesten rechters vervangen wier ambtstermijn op 6 november 2015 zou aflopen, en twee van hen moesten rechters vervangen wier ambtstermijn in december 2015 zou aflopen.

51 De achtste zittingsperiode van de Sejm, na de parlementsverkiezingen van 25 oktober 2015, begon op 12 november 2015. Op 25 november 2015 heeft de Sejm vijf resoluties aangenomen waarin is vastgesteld dat de resoluties van 8 oktober 2015 „geen rechtsgevolgen” hadden en waarin de Poolse president is opgeroepen om af te zien van het afnemen van de eed van de personen die op grond van die resoluties waren gekozen.

52 Bij resoluties van 2 december 2015 heeft de Sejm vijf personen gekozen voor het ambt van rechter bij de Trybunał Konstytucyjny. Drie van hen, namelijk H.C., L.M. en M.M., moesten rechters vervangen wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen, en twee van hen moesten rechters vervangen wier ambtstermijn in december 2015 zou aflopen. Op 3 en 9 december 2015 hebben deze vijf personen de eed ten overstaan van de Poolse president afgelegd. Op 3 december 2015 heeft de president van de Trybunał Konstytucyjny echter geweigerd vier van deze beëdigde rechters zitting te laten nemen totdat de kwestie van de geldigheid van hun verkiezing door de Sejm was opgehelderd.

53 Bij arrest van 3 december 2015 (zaak K 34/15) heeft de Trybunał Konstytucyjny uitspraak gedaan over een verzoek tot nietigverklaring wegens ongrondwettigheid van meerdere bepalingen van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof. De Trybunał Konstytucyjny heeft in wezen geoordeeld dat het overeenkomstig artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet aan de Sejm toekomt om tijdens de zittingsperiode waarin de ambtstermijn van negen jaar van een rechter bij de Trybunał Konstytucyjny afloopt, een nieuwe rechter te kiezen. In die omstandigheden is de Trybunał Konstytucyjny met name tot de conclusie gekomen dat artikel 137 van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof grondwettig was voor zover het betrekking had op de rechters van de Trybunał Konstytucyjny wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen, maar ongrondwettig was voor zover het betrekking had op de rechters van de Trybunał Konstytucyjny wier ambtstermijn in december 2015 zou aflopen.

54 Bijgevolg heeft de Trybunał Konstytucyjny geoordeeld dat de verkiezing op 8 oktober 2015, tijdens de zevende zittingsperiode van de Sejm, van drie rechters ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 zou aflopen, geldig was. Bovendien heeft de Trybunał Konstytucyjny benadrukt dat de Poolse president verplicht was deze drie rechters te beëdigen en dat hij in dat verband geen discretionaire bevoegdheid had. De Trybunał Konstytucyjny heeft er

daarentegen op gewezen dat de Sejm tijdens de zevende zittingsperiode niet bevoegd was om twee rechters te verkiezen ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn in december 2015 zou aflopen.

55 Bij arrest van 9 december 2015 (zaak K 35/15) heeft de Trybunał Konstytucyjny artikel 1, punt 6, van de wijzigingswet van 19 november 2015 onverenigbaar verklaard met artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet, gelezen in samenhang met artikel 7 daarvan, in wezen omdat artikel 137a, dat bij die bepaling was ingevoegd in de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof, voorzag in de verkiezing, tijdens de achtste zittingsperiode van de Sejm, van rechters ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn tijdens de zevende zittingsperiode was afgelopen. Daarentegen heeft de Trybunał Konstytucyjny, net als in zijn arrest van 3 december 2015, bevestigd dat artikel 137 van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof, als rechtsgrond voor de verkiezing door de Sejm tijdens de zevende zittingsperiode van drie rechters ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen, in overeenstemming was met de Poolse grondwet. Bovendien heeft het Hof geoordeeld dat de verkiezing tijdens de achtste zittingsperiode op basis van artikel 137a van de wet van 25 juni 2015 betreffende het grondwettelijk hof, dat voortvloeit uit de wijzigingswet van 19 november 2015, van drie rechters ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen, tot gevolg zou hebben dat het aantal rechters van de Trybunał Konstytucyjny op achttien zou komen.

56 Ondanks deze twee arresten van de Trybunał Konstytucyjny heeft geen van de drie personen die op 8 oktober 2015 door de Sejm zijn verkozen ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 zou aflopen, de eed ten overstaan van de Poolse president afgelegd en zijn ambt bij de Trybunał Konstytucyjny opgenomen.

57 Op 12 januari 2016 heeft A.R., toenmalig president van de Trybunał Konstytucyjny, de twee personen die op 2 december 2015 door de Sejm waren verkozen ter vervanging van de twee rechters wier ambtstermijn in december 2015 was afgelopen, toegestaan zitting te nemen in de Trybunał Konstytucyjny.

58 Op 19 december 2016 is de ambtstermijn van A.R. als president van de Trybunał Konstytucyjny afgelopen.

59 Op 20 december 2016 heeft de Poolse president overeenkomstig artikel 18 van de wet houdende invoeringsbepalingen de uitoefening van het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny toevertrouwd aan rechter J.P. Op dezelfde dag heeft J.P. H.C., L.M. en M.M., die op 2 december 2015 door de Sejm waren verkozen ter vervanging van de drie rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen, toegestaan zitting te nemen in de Trybunał Konstytucyjny.

60 Aangezien in juli en december 2017 twee rechters van de Trybunał Konstytucyjny zijn overleden, heeft de Sejm op 19 september 2017 en 30 januari 2018 twee nieuwe rechters gekozen om hen te vervangen. Geen van hen behoorde tot de drie rechters die op 8 oktober 2015 waren verkozen ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen.

61 In een arrest van 7 mei 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. tegen Polen (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, §§ 290 en 291), heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), dat was aangezocht door een vennootschap waarvan het grondwettelijk beroep door de Trybunał Konstytucyjny was verworpen, geoordeeld dat de benoeming binnen die rechterlijke instantie van M.M., een van de rechters die zitting had in de rechtsprekende

formatie die haar grondwettelijk beroep had onderzocht, ernstige onregelmatigheden vertoonde waardoor de essentie van het recht op een „bij wet ingesteld gerecht", dat is verankerd in artikel 6 van het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), was geschonden. Het EHRM kwam tot de conclusie dat de verzoekster dat recht was ontzegd vanwege de deelname van M.M. aan de procedure bij de Trybunał Konstytucyjny.

62 Het EHRM heeft daartoe geoordeeld dat er sprake was van een kennelijke schending van het Poolse recht inzake de benoeming van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny door zowel de Sejm als de Poolse president. Het Hof heeft erop gewezen dat de Sejm op 2 december 2015, tijdens de achtste zittingsperiode, drie personen had gekozen voor het ambt van rechter bij de Trybunał Konstytucyjny, onder wie M.M., ter vervanging van drie rechters wier ambtstermijn op 6 november 2015 was afgelopen, terwijl voor die ambten al op 8 oktober 2015, tijdens de zevende zittingsperiode, drie personen door de Sejm waren gekozen. Bovendien heeft het EHRM opgemerkt dat de Poolse president had geweigerd de drie op 8 oktober 2015 gekozen personen te beëdigen, terwijl hij de drie op 2 december 2015 gekozen personen wel had beëdigd (§§ 261-270 en 275).

63 Het EHRM heeft geoordeeld dat de aldus begane schending betrekking had op een fundamentele regel van Pools recht die van toepassing is op de verkiezing van rechters van de Trybunał Konstytucyjny, namelijk artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet, en dat die schending dermate ernstig was dat zij de legitimiteit van het verkiezingsproces in het gedrang bracht en afbreuk deed aan de essentie van het recht op een „bij wet ingesteld gerecht" en aan het beginsel van de rechtsstaat (§§ 276-287).

Procedure voor de benoeming van de president van de Trybunał Konstytucyjny

64 Op 20 december 2016 om 9.30 uur heeft J.P., aan wie net de uitoefening van het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny was toevertrouwd, een algemene vergadering bijeengeroepen voor dezelfde dag om 13.30 uur, met het oog op de verkiezing van kandidaten voor het ambt van president ervan die aan de Poolse president zouden worden voorgedragen. Een van de rechters heeft om uitstel van de algemene vergadering verzocht, omdat volgens hem, gezien de korte termijn waarop de vergadering was bijeengeroepen, niet alle rechters in staat zouden zijn om aan de algemene vergadering deel te nemen. J.P. heeft dat verzoek afgewezen.

65 Van de veertien rechters van de Trybunał Konstytucyjny die aanwezig waren op de algemene vergadering, hebben slechts zes rechters, onder wie H.C., L.M. en M.M., ermee ingestemd om deel te nemen aan de verkiezing van kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny. J.P. kreeg vijf stemmen en M.M. één stem, waarna zij aan de Poolse president zijn voorgedragen als kandidaten voor dat ambt.

66 Op 21 december 2016 heeft de Poolse president J.P. benoemd tot president van de Trybunał Konstytucyjny.

Arresten van de Trybunał Konstytucyjny van 14 juli 2021 en 7 oktober 2021

67 Op 14 juli 2021 en 7 oktober 2021 heeft de Trybunał Konstytucyjny twee arresten gewezen betreffende de verenigbaarheid met de Poolse grondwet van de rechtspraak van het Hof over met name de verplichting van de Republiek Polen uit hoofde van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU om daadwerkelijke rechtsbescherming te verzekeren (hierna: „litigieuze arresten").

Arrest van 14 juli 2021

68 Op 14 juli 2021 heeft de Trybunał Konstytucyjny uitspraak gedaan in zaak P 7/20. De motivering van dat arrest is op 7 oktober 2021 gepubliceerd (hierna: „arrest van 14 juli 2021").

69 In dat arrest heeft de Trybunał Konstytucyjny, die door de Izba Dyscyplinarna (tuchtkamer) van de Sąd Najwyższy (hoogste rechterlijke instantie in burgerlijke en strafzaken, Polen) (hierna: „tuchtkamer") was aangezocht, de vraag onderzocht of de voorlopige maatregelen die bij de beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), aan de Republiek Polen waren opgelegd, met name de maatregel waarbij de Republiek Polen is gelast de toepassing op te schorten van de wettelijke bepalingen die aan die kamer bevoegdheid toekennen in tuchtzaken betreffende rechters, verenigbaar waren met de Poolse grondwet.

70 De Trybunał Konstytucyjny heeft geoordeeld dat „artikel 4, lid 3, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 279 VWEU, in strijd is met de artikelen 2 en 7, artikel 8, lid 1, en artikel 90, lid 1, juncto artikel 4, lid 1, van de [Poolse] grondwet, aangezien het [Hof] de Republiek Polen als lidstaat van de Europese Unie ultra vires verplichtingen oplegt door voorlopige maatregelen vast te stellen met betrekking tot de organisatie en de bevoegdheid van de Poolse rechterlijke instanties en de procedure bij die instanties, zodat die bepaling niet valt onder de in artikel 91, leden 1 tot en met 3, van de [Poolse] grondwet neergelegde beginselen van voorrang en rechtstreekse werking".

71 Wat de gevolgen van het arrest van 14 juli 2021 betreft, heeft de Trybunał Konstytucyjny geoordeeld dat „de door het Hof […] in het leven geroepen normen" die ultra vires zijn vastgesteld, in strijd waren met de Poolse grondwet. De Trybunał Konstytucyjny heeft bovendien het volgende opgemerkt:

„Overeenkomstig artikel 190, lid 1, van de [Poolse] grondwet is dit arrest, waarin de hiërarchische onverenigbaarheid van de betwiste norm met de [Poolse] grondwet wordt vastgesteld, definitief en algemeen bindend. Het arrest van de Trybunał Konstytucyjny is gericht tot alle adressaten die het recht [van de Unie] op het grondgebied van de Republiek Polen toepassen. […] Het arrest van de Trybunał Konstytucyjny heeft ex-tuncwerking en is toepasselijk. De beslissing dat een handeling van de Unie de Republiek Polen ultra vires verplichtingen oplegt met betrekking tot de organisatie en de bevoegdheid van haar rechterlijke instanties en de procedure bij die instanties, houdt in dat de norm waarover de rechterlijke instantie zich buigt, in dit opzicht geen rechtsgevolgen heeft op het grondgebied van de Republiek Polen. Met name de in artikel 91, leden 1 tot en met 3, van de [Poolse] grondwet neergelegde beginselen van rechtstreekse werking en van voorrang van het Unierecht boven nationale wetten zijn niet van toepassing op normatieve handelingen die ultra vires zijn vastgesteld door de organen, instellingen en organisatorische entiteiten van de Unie."

Arrest van 7 oktober 2021

72 Op 7 oktober 2021 heeft de Trybunał Konstytucyjny, dat door de voorzitter van de ministerraad was aangezocht en in plenaire zitting bijeen was, arrest gewezen in zaak K 3/21 (hierna: „arrest van 7 oktober 2021”). De motivering van dat arrest is op 16 november 2022 gepubliceerd en het dictum, dat op 12 oktober 2021 is gepubliceerd, luidt als volgt:

„1. Artikel 1, eerste en tweede alinea, [VEU], gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, [VEU] […], [moet aldus worden uitgelegd dat] voor zover de op het recht van de Europese Unie en de uitlegging daarvan door het [Hof] gegronde integratie van de door gelijke en soevereine staten opgerichte Europese Unie, waarbij ‚een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa' tot stand wordt gebracht, een ‚nieuwe fase' heeft bereikt, waarin:

a) de organen van de Europese Unie handelen buiten de grenzen van de bevoegdheden die de Republiek Polen hun in de Verdragen heeft toegekend;

b) de [Poolse] grondwet niet de hoogste norm van de Republiek Polen is die qua geldigheid en toepassing voorrang heeft;

c) de Republiek Polen niet kan functioneren als een soevereine en democratische staat,

die bepaling in strijd is met artikel 2, artikel 8 en artikel 90, lid 1, van de [Poolse] grondwet.

2. Artikel 19, lid 1, tweede alinea, [VEU] [moet aldus worden uitgelegd dat] voor zover daarin, teneinde daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het Unierecht vallende gebieden te verzekeren, aan de nationale rechterlijke instanties (gewone rechterlijke instanties, administratieve rechterlijke instanties, militaire rechterlijke instanties en de Sąd Najwyższy) de bevoegdheid wordt verleend om:

a) bij het nemen van hun beslissingen bepalingen van de [Poolse] grondwet buiten beschouwing te laten;

b) hun beslissingen te baseren op bepalingen die niet meer van kracht zijn omdat zij door de Sejm zijn ingetrokken en/of door de Trybunał Konstytucyjny in strijd met de [Poolse] grondwet zijn bevonden,

die bepaling [wat onder a) betreft] in strijd is met artikel 2, artikel 7, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, en artikel 178, lid 1, van de [Poolse] grondwet, en [wat onder b) betreft] in strijd is met artikel 2, artikel 7, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, artikel 178, lid 1, en artikel 190, lid 1, van de [Poolse] grondwet.

3. Artikel 19, lid 1, tweede alinea, en artikel 2 [VEU] [moeten aldus worden uitgelegd dat] voor zover daarin, teneinde daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het Unierecht vallende gebieden te verzekeren en de onafhankelijkheid van de rechters te waarborgen, aan de nationale rechterlijke instanties (gewone rechterlijke instanties, administratieve rechterlijke instanties, militaire rechtelijke instanties en de Sąd Najwyższy) de bevoegdheid wordt verleend om:

a) de rechtmatigheid te toetsen van de procedure voor de benoeming van rechters, daaronder begrepen de wettigheid van de handeling waarbij de Poolse president een rechter benoemt;

b) de rechtmatigheid te toetsen van een besluit waarbij de [KRS] de president van de Republiek [Polen] een voordracht tot benoeming van een rechter voorlegt;

c) zich uit te spreken over de gebrekkigheid van de procedure voor de benoeming van een rechter en bijgevolg te weigeren de status van rechter toe te kennen aan een persoon die overeenkomstig artikel 179 van de [Poolse] grondwet tot rechter is benoemd,

die bepalingen [wat onder a) betreft] in strijd zijn met artikel 2, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, en artikel 179 juncto artikel 144, lid 3, punt 17, van de [Poolse] grondwet; [wat onder b) betreft] in strijd zijn met artikel 2, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, en artikel 186, lid 1, van de [Poolse] grondwet, en [wat onder c) betreft] in strijd zijn met artikel 2, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, en artikel 179 juncto artikel 144, lid 3, punt 17, van de [Poolse] grondwet."

Precontentieuze procedure

73 Op 22 december 2021 heeft de Commissie de Republiek Polen een aanmaningsbrief gezonden.

74 In die brief heeft de Commissie aangegeven dat de Republiek Polen, gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny, met name in de litigieuze arresten, de verplichtingen niet was nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en krachtens de algemene beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht, en dat zij de bindende werking van de arresten van het Hof had geschonden. De Commissie was ook van mening dat de Trybunał Konstytucyjny niet voldeed aan het vereiste van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht en dat de Republiek Polen ook op dit punt haar verplichting uit hoofde van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU niet was nagekomen.

75 In haar antwoord van 18 februari 2022 heeft de Republiek Polen de door de Commissie aangevoerde grieven betwist.

76 Bij brief van 15 juli 2022 heeft de Commissie de Republiek Polen een met redenen omkleed advies gezonden en aangevoerd dat zij:

– gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny, met name in de litigieuze arresten, de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet was nagekomen;

– gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny, met name in de litigieuze arresten, de verplichtingen niet was nagekomen die krachtens de algemene beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht en krachtens het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof op haar rusten;

– de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet was nagekomen doordat de Trybunał Konstytucyjny, als gevolg van onregelmatigheden bij de procedures voor de benoeming, in december 2015, van drie rechters en, in december 2016, van zijn president, niet langer voldeed aan de vereisten van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht.

77 In haar antwoord van 14 september 2022 heeft de Republiek Polen aangevoerd dat al die grieven ongegrond waren.

78 Daarop heeft de Commissie het onderhavige beroep ingesteld.

Procedure bij het Hof

79 Bij beslissingen van de president van het Hof van 23 oktober 2023 en 7 november 2023 zijn het Koninkrijk België respectievelijk het Koninkrijk der Nederlanden toegelaten tot interventie aan de zijde van de Commissie.

Beroep

80 Het beroep van de Commissie omvat drie grieven.

81 Met haar eerste en tweede grief voert de Commissie aan dat de litigieuze arresten in strijd zijn met de verplichtingen die op de Republiek Polen rusten krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en krachtens de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht, alsmede het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof. De derde grief is ontleend aan schending van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU wegens onregelmatigheden bij de procedures voor de benoeming van drie leden van de Trybunał Konstytucyjny in december 2015 en van de president ervan in december 2016.

82 De Republiek Polen heeft in haar verweerschrift het Hof verzocht het beroep in zijn geheel ongegrond te verklaren. In haar dupliek heeft de Republiek Polen echter uitdrukkelijk haar verweerschrift ingetrokken en de door de Commissie aangevoerde grieven volledig aanvaard, waarbij zij heeft benadrukt dat zij zich aansluit bij de door die instelling aangevoerde argumenten.

83 In die omstandigheden kunnen de feiten die ten grondslag liggen aan de in het onderhavige beroep aangevoerde niet-nakoming als vaststaand worden beschouwd [zie in die zin arrest van 7 december 2023, Commissie/Hongarije (Opvang van stedelijk afvalwater), C-587/22, EU:C:2023:963, punt 27].

84 Het staat niettemin aan het Hof om vast te stellen of sprake is van de gestelde tekortkoming, ook al betwist de betrokken lidstaat die tekortkoming niet of niet meer (zie in die zin arresten van 16 januari 2014, Commissie/Spanje, C-67/12, EU:C:2014:5, punt 30, en 14 september 2017, Commissie/Griekenland, C-320/15, EU:C:2017:678, punt 21).

Eerste grief

Betoog van partijen

85 Met haar eerste grief, die uit twee onderdelen bestaat, betoogt de Commissie dat de Republiek Polen de verplichting niet is nagekomen die krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rust om daadwerkelijke rechtsbescherming te verzekeren op de onder het Unierecht vallende gebieden. Die niet-nakoming vloeit voort uit de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in beide litigieuze arresten.

86 Ter ondersteuning van het eerste onderdeel van haar eerste grief voert de Commissie aan dat het arrest van 7 oktober 2021 onverenigbaar is met artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU.

87 Volgens die instelling volgt uit de punten 2 en 3 van het dictum van dat arrest dat de Trybunał Konstytucyjny de uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU heeft verworpen die in de rechtspraak van het Hof wordt gegeven, met name in de arresten van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep) (C-824/18, EU:C:2021:153), en 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming) (C-487/19, EU:C:2021:798).

88 Uit die rechtspraak blijkt dat artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU zich verzet tegen de beperking en, a fortiori, tegen de afschaffing van de rechterlijke toetsing van besluiten zoals door de KRS worden genomen in het kader van de procedures voor de benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy. Uit die rechtspraak volgt ook dat de toetsing van de regelmatigheid van die benoemingsprocedures een integrerend deel vormt van het in het Unierecht neergelegde vereiste van een „vooraf bij wet ingesteld gerecht", zodat de nationale rechterlijke instanties bij de beoordeling van de rechtmatigheid van een rechterlijke beslissing bevoegd zijn om de wettigheid te toetsen van de procedure voor de benoeming van de rechter die een betwiste beslissing heeft gegeven.

89 In de eerste plaats heeft de Trybunał Konstytucyjny in punt 2, onder b), en punt 3, onder b), van het dictum, alsmede in de punten 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 en 8.5 van de motivering van het arrest van 7 oktober 2021, geoordeeld dat de gevolgen die voortvloeien uit de toepassing door de nationale rechterlijke instanties van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof in het arrest van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep) (C-824/18, EU:C:2021:153), onverenigbaar zijn met de artikelen 2 en 7, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, artikel 178, lid 1, artikel 186, lid 1, en artikel 190, lid 1, van de Poolse grondwet. De Trybunał Konstytucyjny is uitgegaan van zijn eigen uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zonder rekening te houden met die van het Hof, en heeft de uit die bepaling voortvloeiende bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties verworpen om geschillen te beslechten op basis van nationale bepalingen die niet meer van kracht zijn omdat zij door de nationale wetgever zijn ingetrokken of door de Trybunał Konstytucyjny ongrondwettig zijn verklaard en om de rechtmatigheid te beoordelen van een besluit van de KRS waarin de Poolse president wordt voorgesteld de daarin genoemde kandidaten te benoemen tot rechter.

90 In de tweede plaats heeft de Trybunał Konstytucyjny in punt 3, onder a) en c), van het dictum van het arrest van 7 oktober 2021 geoordeeld dat de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties, zoals die voortvloeit uit de rechtspraak van het Hof met betrekking tot artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, om de wettigheid van de procedure voor de benoeming van een rechter te toetsen, om zich uit te spreken over de gebrekkigheid van de procedure voor de benoeming van een rechter en om de beslissing van een in het kader van een dergelijke procedure benoemde rechter non-existent te verklaren, onverenigbaar is met artikel 2, artikel 8, lid 1, artikel 90, lid 1, en artikel 179 juncto artikel 144, lid 3, punt 17, van de Poolse grondwet.

91 In dat verband volgt uit de punten 6.4 en 8.4 van de motivering van dat arrest dat de Trybunał Konstytucyjny heeft geoordeeld dat de door het Hof in zijn arrest van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming) (C-487/19, EU:C:2021:798), gegeven uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – namelijk dat de nationale rechterlijke instanties op grond van die bepaling in specifieke gevallen

bevoegd zijn om de regelmatigheid van de procedure voor de benoeming van een rechter te toetsen aan de uit die bepaling voortvloeiende vereisten – onverenigbaar is met de Poolse grondwet.

92 De Trybunał Konstytucyjny heeft zich ook hier gebaseerd op zijn eigen uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zonder rekening te houden met de rechtspraak van het Hof. In het algemeen betwist de Trybunał Konstytucyjny de mogelijkheid voor nationale rechterlijke instanties om op grond van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU de regelmatigheid van een procedure voor de benoeming van een rechter te toetsen teneinde daadwerkelijke rechtsbescherming te verzekeren. De algemene uitsluiting van een dergelijke mogelijkheid is echter onverenigbaar met het vereiste van een „vooraf bij wet ingesteld gerecht" in de zin van het Unierecht, dat specifiek is gebaseerd op een beoordeling van de wettigheid van de procedures voor de benoeming van rechters, zoals met name uitgelegd in de arresten van 26 maart 2020, Heroverweging Simpson/Raad en HG/Commissie (C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232), en 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming) (C-487/19, EU:C:2021:798).

93 Ter ondersteuning van het tweede onderdeel van haar eerste grief voert de Commissie aan dat het arrest van 14 juli 2021 onverenigbaar is met artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU.

94 In dat arrest heeft de Trybunał Konstytucyjny geoordeeld dat de voorlopige maatregelen die het Hof overeenkomstig het in artikel 4, lid 3, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking krachtens artikel 279 VWEU heeft opgelegd, slechts door de organen van een lidstaat, in het bijzonder door de rechterlijke instanties, rechtstreeks kunnen worden toegepast indien deze maatregelen onder het „beginsel van bevoegdheidsdelegatie aan de Unie" vallen en de grondwettelijke identiteit van de betrokken lidstaat en het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel eerbiedigen.

95 In casu heeft de Trybunał Konstytucyjny echter geoordeeld dat de voorlopige maatregelen betreffende de organisatie en de werking van de Poolse rechterlijke instanties en de procedure bij die instanties die waren opgenomen in de beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), ultra vires zijn vastgesteld, aangezien de verdragen de Unie geen bevoegdheid verlenen met betrekking tot de organisatie en de bevoegdheden van de Poolse rechterlijke instanties en de procedure bij die instanties, die de grondwettelijke identiteit van de Republiek Polen weerspiegelen.

96 Bovendien heeft de Trybunał Konstytucyjny geoordeeld dat die voorlopige maatregelen in strijd zijn met het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel, omdat zij onevenredig ingrijpen in de organisatie van de Poolse rechterlijke macht door de rechters van de tuchtkamer de mogelijkheid te ontnemen om uitspraak te doen in tuchtzaken, hetgeen in strijd is met het beginsel van onafhankelijkheid van rechters.

97 De Commissie is van mening dat de Trybunał Konstytucyjny het in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU neergelegde recht op daadwerkelijke rechtsbescherming kennelijk heeft geschonden door te oordelen dat het Hof ultra vires had gehandeld en daarmee zijn bevoegdheid om krachtens artikel 279 VWEU voorlopige maatregelen te gelasten, ter discussie te stellen, terwijl die maatregelen noodzakelijk zijn om daadwerkelijke rechtsbescherming voor een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht te verzekeren. De uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny verzet zich tegen de erkenning van de bindende

werking van dergelijke door het Hof gelaste voorlopige maatregelen, hetgeen een kennelijke schending vormt van de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof.

98 Het betoog van de Trybunał Konstytucyjny dat hij zich verzet tegen de uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU door het Hof en tegen de voorlopige maatregelen van het Hof ter waarborging van de toepassing van die bepaling om de onafhankelijkheid van de Poolse rechters te vrijwaren, moet volgens de Commissie worden verworpen. Zoals het Hof in zijn beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), heeft uitgelegd, waren de door de Commissie gevraagde voorlopige maatregelen namelijk juist bedoeld om de onafhankelijkheid van de rechters van de Poolse rechterlijke instanties te waarborgen, en niet om deze te ondermijnen.

99 De Republiek Polen acht de eerste grief gegrond.

Beoordeling door het Hof

100 Vóór het onderzoek van de eerste grief moet worden opgemerkt dat de verplichting van de lidstaten om de bepalingen van de Verdragen te eerbiedigen, geldt voor alle autoriteiten, daaronder begrepen de rechterlijke instanties in het kader van hun bevoegdheden. Niet-nakoming door een lidstaat in de zin van artikel 258 VWEU kan dus in beginsel worden vastgesteld ongeacht welk orgaan van die staat door zijn handelen of nalaten het vastgestelde verzuim heeft veroorzaakt, zelfs al betreft het een constitutioneel onafhankelijke instelling [zie in die zin arrest van 4 oktober 2018, Commissie/Frankrijk (Roerende voorheffing), C-416/17, EU:C:2018:811, punten 106 en 107 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

101 In die omstandigheden kan tegen de rechtspraak van het grondwettelijk hof van een lidstaat beroep wegens niet-nakoming worden ingesteld wanneer die rechtspraak een geval van niet-nakoming door die lidstaat van zijn verplichtingen uit hoofde van het Unierecht kan vormen.

– *Eerste onderdeel van de eerste grief*

102 Volgens vaste rechtspraak behoort de rechterlijke organisatie in de lidstaten – met name de invoering, samenstelling, bevoegdheden en werking van de nationale rechterlijke instanties – weliswaar tot de bevoegdheid van die lidstaten, maar moeten zij bij de uitoefening van deze bevoegdheid de verplichtingen nakomen die voor hen voortvloeien uit het Unierecht en in het bijzonder uit de artikelen 2 en 19 VEU [zie in die zin arresten van 20 april 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punt 48, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 63 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

103 Meer in het bijzonder moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de regels die zij op grond van die bevoegdheid vaststellen, niet in strijd zijn met de vereisten die voortvloeien uit de artikelen 2 en 19 VEU, noch afbreuk doen aan de doeltreffende toepassing daarvan.

104 Dat geldt met name voor de nationale regels betreffende de basisvoorwaarden en de procedureregels op grond waarvan besluiten tot benoeming van rechters worden vastgesteld en, in voorkomend geval, voor de regels betreffende de rechterlijke toetsing die van toepassing is in

het kader van dergelijke benoemingsprocedures [zie in die zin arrest van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep), C-824/18, EU:C:2021:153, punt 68 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

105 Wat de uit artikel 19, lid 1, VEU voortvloeiende verplichtingen betreft, moet worden opgemerkt dat het volgens dit artikel, dat het in artikel 2 VEU verankerde rechtsstaatbeginsel concretiseert, aan de nationale rechterlijke instanties en het Hof staat om te waarborgen dat het recht van de Unie in alle lidstaten ten volle wordt toegepast en dat de justitiabelen de rechtsbescherming genieten die zij aan dat recht ontlenen [arresten van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 217, en 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 39].

106 Het beginsel van daadwerkelijke rechtsbescherming dat de justitiabelen aan het recht van de Unie ontlenen en waarnaar artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU verwijst, is een algemeen beginsel van Unierecht dat uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten voortvloeit. Een dergelijke rechtsbescherming is ook neergelegd in de artikelen 6 en 13 EVRM, waarvan de inhoud overeenkomt met artikel 47 van het Handvest. Dat artikel 47 moet derhalve naar behoren in aanmerking worden genomen voor de uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea [zie in die zin arresten van 29 maart 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punt 89, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 69 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

107 Om die daadwerkelijke rechtsbescherming te garanderen moet elke lidstaat krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU verzekeren dat de instanties die als „rechterlijke instantie" in de zin van het Unierecht geroepen zijn om te oordelen over de toepassing of uitlegging van dit recht en die dus deel uitmaken van zijn stelsel van beroepsmogelijkheden op de onder het Unierecht vallende gebieden, voldoen aan de vereisten van daadwerkelijke rechtsbescherming, waaronder met name de waarborgen voor toegang tot een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht, zoals bevestigd in artikel 47, tweede alinea, van het Handvest [zie in die zin arresten van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punten 220 en 221; 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 40, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punten 70 en 71 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

108 In het bijzonder moet worden benadrukt dat de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechterlijke instanties behoren tot de kern van het recht op daadwerkelijke rechtsbescherming en op een eerlijk proces, dat van het grootste belang is als waarborg voor de bescherming van alle door de justitiabelen aan het Unierecht ontleende rechten en voor het behoud van de in artikel 2 VEU vermelde waarden die de lidstaten gemeen hebben, met name de waarde van de rechtsstaat. Deze vereisten, die met name in artikel 19 VEU zijn neergelegd, concretiseren aldus een van de in artikel 2 VEU verankerde fundamentele waarden van de Unie en de lidstaten die de wezenlijke identiteit van de Unie als gemeenschappelijke rechtsorde bepalen en die zowel door de Unie als door de lidstaten moeten worden geëerbiedigd (zie in die zin arresten van 26 maart 2020, Heroverweging Simpson/Raad en HG/Commissie, C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punt 71; 29 maart 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punt 94, en 29 juli 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, punten 46 en 47).

109 In dat verband dient te worden benadrukt dat het Hof, in het kader van de taak die het krachtens artikel 19, lid 1, eerste alinea, VEU is toevertrouwd, de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van de Verdragen moet verzekeren.

110 Zoals uit vaste rechtspraak blijkt, is het Hof bij uitsluiting bevoegd om het Unierecht definitief en bindend uit te leggen, en staat het derhalve aan het Hof om de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, met betrekking tot de criteria van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en voorafgaande instelling bij wet van de rechterlijke instanties, te preciseren. Om een uniforme uitlegging van het Unierecht in alle lidstaten te waarborgen, zoals vereist door artikel 19, lid 1, VEU, mogen die vereisten niet afhangen van de uitlegging van nationale bepalingen of van de uitlegging die een nationale rechter aan Unierechtelijke bepalingen geeft en die niet strookt met die van het Hof [zie in die zin arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 79 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

111 In dat verband moet eraan worden herinnerd dat de prejudiciële verwijzingsprocedure van artikel 267 VWEU een dialoog van rechter tot rechter tussen het Hof en de rechterlijke instanties van de lidstaten tot stand brengt, die juist tot doel heeft de eenvormige uitlegging van het Unierecht te verzekeren en zo de mogelijkheid biedt de coherentie, de volle werking en de autonomie van het Unierecht en, in laatste instantie, de eigenheid van het door de Verdragen geschapen recht in acht te nemen [zie in die zin arrest van 15 juli 2021, Commissie/Polen (Tuchtregeling voor rechters), C-791/19, EU:C:2021:596, punt 222 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

112 Die weg moet een nationale rechterlijke instantie dus volgen wanneer zij twijfels heeft over de verenigbaarheid van het nationale recht met een Unierechtelijke bepaling en een uitlegging van die Unierechtelijke bepaling nodig is.

113 Wat de controle van de naleving van de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU betreft, staat vast dat die bepaling de lidstaten een duidelijke en nauwkeurige resultaatsverplichting oplegt waaraan geen enkele voorwaarde is verbonden met betrekking tot de onafhankelijkheid die de rechterlijke instanties moet kenmerken die gehouden zijn het Unierecht uit te leggen en toe te passen [arrest van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep), C-824/18, EU:C:2021:153, punt 146].

114 De nationale rechterlijke instanties die in het kader van hun bevoegdheden het Unierecht moeten toepassen, zijn derhalve verplicht de volle werking van de vereisten van dat recht en dus van artikel 19, lid 1, tweede alinea, te verzekeren en daarbij zo nodig, vanwege de rechtstreekse werking van die bepaling, elke daarmee strijdige nationale bepaling buiten toepassing te laten (zie in die zin arresten van 24 juni 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punt 61, en 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 252 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

115 Indien vast is komen te staan dat artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, is geschonden, verplicht het beginsel van de voorrang van het Unierecht de nationale rechterlijke instanties die in het kader van hun bevoegdheden het Unierecht moeten toepassen, dan ook om de nationale bepalingen die in strijd zijn met artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, op eigen gezag buiten toepassing te laten, ongeacht of zij van wetgevende dan wel grondwettelijke herkomst zijn, zonder dat zij de voorafgaande opheffing van die bepalingen via de wetgeving of een andere constitutionele procedure hoeven te vragen of af te wachten [zie in die zin arresten van 18 mei 2021, Asociația

„Forumul Judecătorilor din România" e.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 en C-397/19, EU:C:2021:393, punt 251, en 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 53 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

116 De naleving van deze verplichting om elke Unierechtelijke bepaling met rechtstreekse werking onverkort toe te passen moet als absoluut noodzakelijk worden gezien om de volledige toepassing van het Unierecht in alle lidstaten te waarborgen, zoals artikel 19, lid 1, VEU vereist [arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 54].

117 Bijgevolg is elke bepaling van een nationale rechtsorde en elke wetgevende, bestuurlijke of rechterlijke praktijk die ertoe leidt dat aan de doeltreffendheid van het Unierecht wordt afgedaan doordat aan de voor de toepassing van dit recht bevoegde rechter de bevoegdheid wordt ontzegd terstond al het nodige te doen om de nationale wettelijke bepalingen buiten toepassing te laten die de volle werking van de Unieregels zouden kunnen beletten, onverenigbaar met de vereisten die in de aard van het Unierecht besloten liggen [arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 272 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

118 Zo heeft het Hof, dat was verzocht om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU in het kader van een door kandidaten voor het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy ingesteld beroep tegen besluiten van de KRS, in de punten 128, 136 en 139 van zijn arrest van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep) (C-824/18, EU:C:2021:153), in wezen geoordeeld dat die bepaling zich verzet tegen nationale wetswijzigingen die de rechterlijke toetsing van besluiten van een dergelijk orgaan in het kader van de procedures voor de benoeming van rechters ondoeltreffend maken en vervolgens volledig afschaffen. Het Hof was van oordeel dat een beroep in rechte moet openstaan voor niet-geselecteerde kandidaten indien een dergelijk orgaan onvoldoende waarborgen voor onafhankelijkheid biedt, ook al is dat beroep beperkt tot de toetsing van het ontbreken van overschrijding of misbruik van bevoegdheid, een onjuiste rechtsopvatting of een kennelijke beoordelingsfout, om directe of indirecte invloed in de procedure voor de benoeming van de rechters tegen te gaan.

119 Het Hof heeft in dat arrest voorts de uit het beginsel van voorrang voortvloeiende vereisten gepreciseerd die de verwijzende rechter dient na te komen, gelet op het feit dat de nationale wetgever geen andere rechterlijke instantie dan de verwijzende rechter had aangewezen die voldoet aan de uit het Unierecht voortvloeiende vereisten van onafhankelijkheid en die uitspraak moet doen in de bij de verwijzende rechter aanhangig gemaakte geschillen na een antwoord van het Hof te hebben ontvangen op de door de verwijzende rechter aan het Hof gestelde vragen. Het Hof heeft in punt 149 van dat arrest dan ook geoordeeld dat de verwijzende rechter de schendingen van artikel 267 VWEU en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, die voortvloeiden uit de vaststelling van de betrokken nationale wet, die hem in wezen elke daadwerkelijke bevoegdheid had ontnomen om ten gronde uitspraak te doen in die geschillen door de besluiten van de KRS te toetsen, in die zaak slechts doeltreffend kon verhelpen door de rechterlijke bevoegdheid te blijven uitoefenen op grond waarvan hij het Hof krachtens de tot dan toe geldende nationale regels om een prejudiciële beslissing had verzocht.

120 Bovendien heeft het Hof in de punten 154, 155 en 161 van het arrest van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming) (C-487/19, EU:C:2021:798), de verplichtingen gepreciseerd die rusten op de nationale

rechterlijke instantie die het Hof heeft verzocht om een prejudiciële beslissing, wanneer die instantie tot de conclusie komt dat uit de voorwaarden en omstandigheden waaronder de procedure voor de benoeming van een nationale rechter is verlopen, blijkt dat die benoeming kennelijk in strijd was met fundamentele regels die een integrerend deel vormen van de instelling en de werking van het betrokken gerechtelijk stelsel en dat afbreuk wordt gedaan aan de integriteit van het resultaat van deze procedure doordat bij de justitiabelen legitieme twijfel ontstaat over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de betrokken rechter. In een dergelijk geval volgt uit de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en het beginsel van de voorrang van het Unierecht dat die nationale rechterlijke instantie de betrokken beslissing van die rechter non-existent moet verklaren wanneer een dergelijk gevolg in het licht van de betrokken procedurele situatie onontbeerlijk is om de voorrang van het Unierecht te waarborgen, zonder dat enige bepaling van nationaal recht daaraan in de weg kan staan.

121 In casu blijkt uit het arrest van 7 oktober 2021 dat de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in dat arrest eraan in de weg staat dat de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof met name in de in de punten 118 tot en met 120 van het onderhavige arrest genoemde arresten, in Polen hun gevolgen kunnen sorteren en de volle werking van die bepaling kunnen waarborgen.

122 In de eerste plaats volgt, zoals de advocaat-generaal in punt 50 van zijn conclusie in wezen heeft opgemerkt, namelijk uit punt 2, onder b), en punt 3, onder b), van het dictum, alsmede uit de punten 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 en 8.5 van de motivering van het arrest van 7 oktober 2021 dat de Trybunał Konstytucyjny de gevolgen afwijst die voor de nationale rechterlijke instanties voortvloeien uit de toepassing van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof, door in het algemeen te oordelen dat die rechterlijke instanties niet bevoegd zijn om de rechtmatigheid te toetsen van besluiten van de KRS tot voordracht van kandidaten voor rechterlijke ambten.

123 In de tweede plaats blijkt, zoals de advocaat-generaal in punt 51 van zijn conclusie in wezen heeft opgemerkt, uit punt 3, onder a) en c), van het dictum en uit de punten 6.4 en 8.4 van de motivering van het arrest van 7 oktober 2021 dat de Trybunał Konstytucyjny in het algemeen de uit artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, voortvloeiende bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties verwerpt om, in het kader van hun bevoegdheden, de wettigheid van de procedures voor de benoeming van rechters, met inbegrip van de benoemingsbesluiten, te toetsen, om zich uit te spreken over de gebrekkigheid van de procedure voor de benoeming van een rechter en bijgevolg om de beslissing van een in het kader van een dergelijke procedure benoemde rechter non-existent te verklaren wanneer een dergelijk gevolg in het licht van de betrokken procedurele situatie onontbeerlijk is.

124 Het Hof heeft echter reeds geoordeeld dat het een nationale rechter per definitie niet kan worden verboden om de taken te vervullen die hem door de Verdragen zijn toevertrouwd, en om de krachtens die Verdragen op hem rustende verplichtingen na te komen, door uitvoering te geven aan een bepaling als artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU [arrest van 13 juli 2023, YP e.a. (Opheffing van immuniteit en schorsing van een rechter), C-615/20 en C-671/20, EU:C:2023:562, punt 85 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

125 Het arrest van 7 oktober 2021 staat er derhalve aan in de weg dat de Poolse rechterlijke instanties in het kader van hun bevoegdheden artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof, met name in de in de punten 118 tot en met 120 van het onderhavige arrest genoemde arresten, toepassen en alle nodige maatregelen nemen om het recht van de betrokken

justitiabelen op daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het Unierecht vallende gebieden te verzekeren. Zoals met name blijkt uit de overwegingen in de punten 103, 104, 107, 110, 117 en 119 van het onderhavige arrest, is het arrest van 7 oktober 2021 dus kennelijk onverenigbaar met de vereisten die besloten liggen in de aard van die bepaling, zoals die door het Hof is uitgelegd in het kader van zijn exclusieve bevoegdheid om het Unierecht definitief en bindend uit te leggen.

126 Bijgevolg is de Republiek Polen, gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in het arrest van 7 oktober 2021, de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

127 Het eerste onderdeel van de eerste grief van de Commissie moet dus worden aanvaard.

– *Tweede onderdeel van de eerste grief*

128 Het tweede onderdeel van de eerste grief betreft het arrest van 14 juli 2021, waarbij de Trybunał Konstytucyjny de rechtstreekse werking van de door het Hof krachtens artikel 279 VWEU in zijn beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), opgelegde voorlopige maatregelen ter discussie heeft gesteld.

129 Overeenkomstig de overwegingen in met name de punten 102 tot en met 104, 107, 109 en 110 van het onderhavige arrest behoort de toetsing van de naleving door de lidstaten van de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof, volledig tot de bevoegdheid van het Hof, met name wanneer de Commissie krachtens artikel 258 VWEU een beroep wegens niet-nakoming heeft ingesteld bij het Hof [zie in die zin arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 62 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

130 Om de volledige doeltreffendheid van een te geven eindbeslissing te waarborgen en een leemte in de door het Hof gewaarborgde rechtsbescherming te voorkomen, alsmede om de doeltreffende toepassing van het Unierecht te waarborgen, die inherent is aan de in artikel 2 VEU verankerde waarde van de rechtsstaat waarop de Unie is gegrondvest, verleent artikel 279 VWEU het Hof de bevoegdheid om op verzoek van een partij in het kader van een kortgedingprocedure alle voorlopige maatregelen vast te stellen die het noodzakelijk acht (zie in die zin beschikking van 20 november 2017, Commissie/Polen, C-441/17 R, EU:C:2017:877, punten 94, 97 en 102).

131 Bijgevolg kunnen de nationale bepalingen betreffende de organisatie van de rechtspraak in het kader van een beroep wegens niet-nakoming niet alleen worden getoetst aan artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, maar ook worden onderworpen aan voorlopige maatregelen die door het Hof worden gelast en die met name strekken tot opschorting van die bepalingen (zie in die zin beschikking van de vicepresident van het Hof van 14 juli 2021, Commissie/Polen, C-204/21 R, EU:C:2021:593, punt 54).

132 In dat verband volgt uit artikel 160, lid 3, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof dat de rechter in kort geding een voorlopige maatregel kan toekennen indien wordt aangetoond dat zij op het eerste gezicht feitelijk en rechtens gerechtvaardigd is (fumus boni juris) en spoedeisend is in die zin dat het ter voorkoming van ernstige en onherstelbare schade aan de belangen van de verzoeker of ter waarborging van de naleving van andere reeds eerder gelaste voorlopige maatregelen noodzakelijk is dat zij reeds vóór de beslissing in de hoofdzaak wordt gelast en effect sorteert, waarbij de rechter in kort geding in voorkomend geval de betrokken belangen tegen

elkaar afweegt (zie in die zin beschikkingen van 20 november 2017, Commissie/Polen, C-441/17 R, EU:C:2017:877, punten 99 en 104, en 17 december 2018, Commissie/Polen, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punt 29).

133 De volledige doeltreffendheid van het Unierecht zou echter in het gedrang komen indien een bepaling van nationaal recht in de weg zou kunnen staan aan de erkenning van de bindende werking van door het Hof krachtens artikel 279 VWEU gelaste voorlopige maatregelen en bijgevolg zou kunnen beletten dat de nationale rechter die kennisneemt van een onder het Unierecht vallend geschil, uitvoering geeft aan die voorlopige maatregelen om met name de volledige doeltreffendheid te waarborgen van de door het Hof te geven beslissing over de vraag of de aan het Unierecht ontleende rechten bestaan.

134 In de beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), heeft het Hof krachtens artikel 279 VWEU de opschorting tot aan de uitspraak van het arrest waarmee de zaak Commissie/Polen (C-791/19) wordt beëindigd, gelast van de toepassing van de Poolse bepalingen die de tuchtkamer de bevoegdheid verleenden om zowel in eerste aanleg als in hoger beroep uitspraak te doen in tuchtzaken betreffende rechters. Bovendien heeft het Hof in die beschikking de Republiek Polen gelast om zich tot aan de uitspraak van dat arrest ervan te onthouden de bij de tuchtkamer aanhangige zaken toe te wijzen aan een rechtsprekende formatie die niet voldeed aan de vereisten van onafhankelijkheid zoals met name uiteengezet in het arrest van 19 november 2019, A. K. e.a. (Onafhankelijkheid van de tuchtkamer van de Sąd Najwyższy) (C-585/18, C-624/18 en C-625/18, EU:C:2019:982).

135 In punt 77 van die beschikking heeft het Hof in wezen geoordeeld dat op het eerste gezicht niet kon worden uitgesloten dat de Republiek Polen met de nationale bepalingen waarvan de Commissie de opschorting vorderde, tekortschoot in de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichting om te garanderen dat beslissingen in tuchtprocedures betreffende rechters van de Sąd Najwyższy en gewone rechterlijke instanties werden getoetst door een instantie die voldoet aan de vereisten voor daadwerkelijke rechtsbescherming, waaronder het vereiste van onafhankelijkheid.

136 Het Hof is in punt 78 van die beschikking tot de conclusie gekomen dat de argumenten die die Commissie in de zaak Commissie/Polen (C-791/19) had aangevoerd in de tweede grief van het eerste middel van het beroep wegens niet-nakoming, die ten grondslag lag aan het verzoek om voorlopige maatregelen dat tot de vaststelling van die beschikking had geleid, gelet op de door de Commissie aangedragen feitelijke gegevens en de uitleggingsgegevens die met name besloten liggen in het arrest van 24 juni 2019, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid van de Sąd Najwyższy) (C-619/18, EU:C:2019:531), en in het arrest van 19 november 2019, A. K. e.a. (Onafhankelijkheid van de tuchtkamer van de Sąd Najwyższy) (C-585/18, C-624/18 en C-625/18, EU:C:2019:982), op het eerste gezicht niet elke redelijke grond misten.

137 Zoals blijkt uit punt 53 van de beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), was de tweede grief van het eerste middel van dat beroep wegens niet-nakoming ontleend aan schending van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, doordat de Republiek Polen de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de tuchtkamer niet waarborgde.

138 De door het Hof in die beschikking gelaste voorlopige maatregelen waren dus bedoeld om de volledige doeltreffendheid te waarborgen van het te wijzen arrest waarmee het beroep wegens niet-nakoming in de zaak Commissie/Polen (C-791/19) zou worden beëindigd, en om een leemte in de door het Hof krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU gewaarborgde rechtsbescherming te voorkomen.

139 In casu heeft de Trybunał Konstytucyjny in zijn arrest van 14 juli 2021 geoordeeld dat de door het Hof in zijn beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), gelaste voorlopige maatregelen ultra vires waren vastgesteld, aangezien de Verdragen de Unie geen bevoegdheid toekennen met betrekking tot de organisatie en de bevoegdheden van de Poolse rechterlijke instanties en de procedure bij die instanties. Volgens dat arrest waren die maatregelen onverenigbaar met het uit artikel 190, lid 1, van de Poolse grondwet voortvloeiende aard van de arresten van de Trybunał Konstytucyjny, die bindend erga omnes en definitief zijn.

140 Uit dat arrest blijkt dus dat de Trybunał Konstytucyjny het beginsel heeft betwist dat de Republiek Polen verplicht is de verplichtingen na te komen die voor haar met betrekking tot de rechterlijke organisatie voortvloeien uit artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals met name vastgesteld in de punten 102 tot en met 104 van het onderhavige arrest. Met dat arrest heeft de Trybunał Konstytucyjny bovenal geweigerd om, in algemene zin en in kennelijke strijd met hetgeen is vastgesteld in de punten 130 tot en met 132 van het onderhavige arrest, de bevoegdheid van het Hof te erkennen om krachtens artikel 279 VWEU voorlopige maatregelen te gelasten ter bescherming van het in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU neergelegde recht op daadwerkelijke rechtsbescherming voor een onafhankelijke rechter in Polen.

141 In die omstandigheden moet worden vastgesteld dat de Republiek Polen, gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in het arrest van 14 juli 2021, de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

142 Uit het voorgaande volgt dat het tweede onderdeel van de eerste grief van de Commissie eveneens gegrond is en dat die grief bijgevolg in zijn geheel moet worden aanvaard.

Tweede grief

Betoog van partijen

143 Met haar tweede grief, die uit twee onderdelen bestaat, betoogt de Commissie dat de Republiek Polen de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht, alsmede het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof. Die niet-nakoming vloeit voort uit het feit dat de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten de Poolse grondwet heeft uitgelegd op een wijze die tot gevolg heeft dat het beginsel van voorrang en de doeltreffendheid van fundamentele bepalingen van de Verdragen als artikel 2, artikel 4, lid 3, en artikel 19, lid 1, VEU en artikel 279 VWEU eenzijdig worden verworpen, en alle Poolse organen heeft gelast die bepalingen niet toe te passen. Daardoor belet de Trybunał Konstytucyjny de nationale organen artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU doeltreffend toe te passen en zich aan de door het Hof opgelegde voorlopige maatregelen te houden.

144 In het kader van het eerste onderdeel van haar tweede grief merkt de Commissie op dat de Trybunał Konstytucyjny in zijn arrest van 7 oktober 2021 heeft geoordeeld dat artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof, met name in de arresten van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep) (C-824/18, EU:C:2021:153), en 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming) (C-487/19, EU:C:2021:798), onverenigbaar waren met de Poolse grondwet. Bovendien heeft de Trybunał Konstytucyjny in zijn arrest van 7 oktober 2021, onder verwijzing naar de aard van zijn arresten, die overeenkomstig artikel 190, lid 1, van de Poolse grondwet bindend erga omnes en definitief zijn, alle organen van de Poolse overheid, en met name de rechterlijke instanties, verboden die normen van het VEU, zoals uitgelegd door het Hof, toe te passen.

145 Een specifiek gevolg van het arrest van 7 oktober 2021 is dat het de Poolse rechterlijke instanties niet verboden is te waarborgen dat artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals uitgelegd door het Hof in het arrest van 2 maart 2021, A. B. e.a. (Benoeming van rechters bij de Sąd Najwyższy – Beroep) (C-824/18, EU:C:2021:153), zijn gevolgen ten volle sorteert, aangezien de Trybunał Konstytucyjny heeft geoordeeld dat een dergelijke uitlegging onverenigbaar is met artikel 8, lid 1, van de Poolse grondwet, omdat artikel 19, lid 1, tweede alinea, volgens die uitlegging vereist dat de besluiten van de KRS tot voordracht van kandidaten voor het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy aan rechterlijke toetsing kunnen worden onderworpen.

146 Bovendien moeten de Poolse rechterlijke instanties zich onthouden van het waarborgen van de doeltreffendheid van de rechtspraak van het Hof met betrekking tot de bevoegdheden van de nationale rechterlijke instanties om na te gaan of een rechterlijke instantie voldoet aan het Unierechtelijke vereiste van een onafhankelijk, vooraf bij wet ingesteld gerecht, wanneer die toetsing neerkomt op een beoordeling van de procedure voor de benoeming van een rechter.

147 In dat verband blijkt met name uit de punten 8.3 tot en met 8.6 van de motivering van het arrest van 7 oktober 2021 dat de Trybunał Konstytucyjny heeft geoordeeld dat het Hof met de uitlegging van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – op grond waarvan de bevoegde nationale rechterlijke instanties een daadwerkelijke rechterlijke toetsing van de besluiten van de KRS kunnen verrichten door de nationale bepalingen en de rechtspraak van de Trybunał Konstytucyjny in voorkomend geval buiten toepassing te laten, alsmede de regelmatigheid van de procedure voor de benoeming van een rechter ter waarborging van het recht van de partijen op daadwerkelijke rechtsbescherming kunnen beoordelen – ultra vires heeft gehandeld en met die uitlegging de grondwettelijke identiteit van de Republiek Polen onrechtmatig heeft aangetast.

148 De bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties om de regelmatigheid van de procedure voor de benoeming van rechters na te gaan, beperkt volgens de Trybunał Konstytucyjny namelijk de grondwettelijke bevoegdheid van de Poolse president om op voordracht van de KRS een persoon tot rechter te benoemen. Voorts leidt de toepassing door de Poolse rechterlijke instanties van het vereiste van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht overeenkomstig artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU ertoe dat afbreuk wordt gedaan aan de rechtmatigheid van de besluiten van de Poolse president tot benoeming van een rechter, terwijl die besluiten niet voor rechterlijke toetsing vatbaar zijn vanwege de aan hem toegekende bevoegdheid, en terwijl de herroeping of toetsing van de benoeming van rechters, wanneer zij eenmaal door de president is uitgesproken, overeenkomstig artikel 179 juncto artikel 144, lid 3, punt 17, van de Poolse grondwet verboden is.

149 Bovendien heeft de Trybunał Konstytucyjny in de punten 2.4 en 4.1 van de motivering van het arrest van 7 oktober 2021 geoordeeld dat in artikel 4, lid 2, VEU de grenzen van de toepassing van het beginsel van voorrang van het Unierecht en van de bevoegdheid van het Hof zijn omschreven met het oog op de eerbiediging van de grondwettelijke identiteit van de lidstaten en de essentiële staatsfuncties.

150 Wat de gevolgen van dat arrest betreft, volgt uit afdeling 10 van de motivering ervan dat de Trybunał Konstytucyjny niet alleen de Poolse rechterlijke instanties heeft verboden artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU doeltreffend toe te passen op een wijze die in overeenstemming is met de uitlegging van die bepaling door het Hof, en om, indien nodig, op eigen gezag de nationale bepalingen die met die uitlegging in strijd zijn, buiten toepassing te laten, maar ook heeft geoordeeld dat de uitlegging van die bepaling door het Hof, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU, geen rechtsgevolgen heeft in de Poolse rechtsorde.

151 Ten slotte bevat punt 1 van het dictum van dat arrest een „uiterst verontrustende” verklaring over de aanvaarding door de Republiek Polen van de rechtsgevolgen van haar toetreding tot de Unie. Die verklaring is echter dubbelzinnig geformuleerd, waardoor het moeilijk, zo niet onmogelijk is om daaruit precieze rechtsgevolgen af te leiden.

152 Enerzijds kan die verklaring worden opgevat als een betwisting door de Trybunał Konstytucyjny van de actuele geldigheid van de fundamenteelste bepalingen van de Verdragen, namelijk artikel 1, eerste en tweede alinea, en artikel 4, lid 3, VEU, waarbij die betwisting dan zou zijn gebaseerd op de „provocerende verklaring” dat de Europese integratie een nieuwe fase zou zijn ingegaan waarin de organen van de Unie buiten de grenzen van de hun toegekende bevoegdheden zouden handelen, met als gevolg dat de Poolse grondwet niet langer de hoogste norm van de Republiek Polen zou zijn en dat die lidstaat niet langer als een soevereine en democratische staat zou kunnen functioneren. Een dergelijk standpunt zou een frontale aanval vormen op het concept van de Unie als een op de in artikel 2 VEU genoemde waarden gebaseerde gemeenschappelijke rechtsorde van de lidstaten, in het kader waarvan elk optreden van de instellingen van de Unie plaatsvindt en geacht wordt in overeenstemming te zijn met het in artikel 5, lid 2, VEU neergelegde beginsel van bevoegdheidstoedeling.

153 Anderzijds zou de verklaring in punt 1 van het dictum van het arrest van 7 oktober 2021 ook kunnen worden opgevat als een verwijzing naar een situatie die zich nog niet heeft voorgedaan en waarover de Trybunał Konstytucyjny een „voorbehoud” heeft gemaakt door te wijzen op het belang van de eerbiediging van het beginsel van bevoegdheidstoedeling om de Europese integratie binnen de grenzen te houden die zijn vastgesteld in de Verdragen waarop de Unie is gegrondvest. De „slotopmerkingen” in afdeling 11 van de motivering van dat arrest lijken een dergelijke uitlegging tot op zekere hoogte te ondersteunen, aangezien de Trybunał Konstytucyjny daarin de mogelijkheid vermeldt om de normatieve handelingen van de Unie en de rechtspraak van het Hof aan een grondwettigheidstoets te onderwerpen in de hypothetische toekomstige situatie waarin de activiteiten van het Hof zouden kunnen worden beschouwd als een inbreuk op de exclusieve bevoegdheden van de Poolse staat.

154 De Commissie voegt hieraan toe dat de passages in het arrest van 7 oktober 2021 over de instellingen van de Unie die buiten de hun toegekende bevoegdheden zouden handelen en over de onvoorwaardelijk hogere rang van de Poolse grondwet, haar ernstige zorgen over de algemene gevolgen van de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny met betrekking tot het Unierecht enkel versterken. Aangezien dergelijke dubbelzinnige verklaringen de doeltreffende toepassing van artikel 4, lid 3, VEU het beginsel van voorrang en de

doeltreffendheid van de in dat arrest onderzochte bepalingen van het Unierecht ter discussie stellen, versterken zij hoe dan ook de schending van de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht, alsmede van het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof.

155 Met het tweede onderdeel van haar tweede grief voert de Commissie aan dat de Trybunał Konstytucyjny in het arrest van 14 juli 2021 de bindende werking van alle voorlopige maatregelen die het Hof krachtens artikel 279 VWEU heeft gelast met betrekking tot de organisatie, de bevoegdheden en de uitoefening van de bevoegdheid van de Poolse rechterlijke instanties alsmede de procedure bij die instanties heeft miskend. In de motivering van dat arrest heeft de Trybunał Konstytucyjny namelijk geoordeeld dat de voorlopige maatregelen die het Hof in zijn beschikking van 8 april 2020, Commissie/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277), heeft gelast, in strijd zijn met het beginsel van bevoegdheidstoedeling en met de Poolse grondwettelijke identiteit, en onverenigbaar zijn met het in artikel 2 van de Poolse grondwet neergelegde beginsel van de democratische rechtsstaat.

156 Bovendien heeft de Trybunał Konstytucyjny uitdrukkelijk verklaard dat de Poolse grondwet als hoogste rechtsbron in Polen voorrang heeft boven die beschikking en heeft de Trybunał Konstytucyjny daarmee geweigerd te erkennen dat die beschikking prevaleert boven nationale bepalingen, waarbij zij in dat verband heeft benadrukt dat die beschikking ultra vires was vastgesteld en in strijd was met de Poolse grondwet. De Trybunał Konstytucyjny heeft ook elke toekomstige voorlopige maatregel die krachtens artikel 279 VWEU met betrekking tot het Poolse rechtsstelsel zou worden genomen, ongrondwettig verklaard, waardoor dergelijke maatregelen in Polen geen bindende rechtsgevolgen hebben, hetgeen in strijd is met de beginselen van voorrang en doeltreffendheid van het Unierecht en met het beginsel van het bindende karakter van de beslissingen van het Hof.

157 Uit het dictum van het arrest van 14 juli 2021 blijkt dat de Trybunał Konstytucyjny artikel 4, lid 3, VEU, gelezen in samenhang met artikel 279 VWEU, in strijd acht met verschillende bepalingen van de Poolse grondwet – namelijk artikel 2, waarin het beginsel van de rechtsstaat is verankerd, artikel 7, waarin het legaliteitsbeginsel is neergelegd, artikel 8, lid 1, waarin het beginsel van de voorrang van de Poolse grondwet is neergelegd, artikel 90, lid 1, dat de overdracht van bevoegdheden van de staat aan een intergouvernementele organisatie regelt, en artikel 4, lid 1, waarin het beginsel van soevereiniteit is verankerd – aangezien het Hof de Republiek Polen ultra vires voorlopige maatregelen zou hebben opgelegd met betrekking tot de organisatie en bevoegdheid van de Poolse rechterlijke instanties en de procedure bij die instanties.

158 De Commissie is van mening dat die uitlegging van de Poolse grondwet in strijd is met artikel 4, lid 3, VEU en artikel 279 VWEU, alsook met de beginselen van voorrang en doeltreffendheid van het Unierecht, en dat zij bijgevolg de eenvormige toepassing van die bepalingen van de Verdragen en de autonomie van de rechtsorde van de Unie ter discussie stelt. Bovendien betwist de Trybunał Konstytucyjny het juridisch bindende karakter van de arresten van het Hof door het juridisch bindende karakter te schenden van de door het Hof tegen de Republiek Polen krachtens artikel 279 VWEU gelaste voorlopige maatregelen met betrekking tot de organisatie en de werking van de Poolse rechterlijke instanties.

159 De Republiek Polen acht de tweede grief gegrond.

160 De Republiek Polen voegt daaraan toe dat de lidstaten in hun grondwet de verhouding tussen het nationaal grondwettelijk recht en het Unierecht weliswaar op uiteenlopende manieren regelen, maar de doeltreffendheid van het Unierecht niet van lidstaat tot lidstaat mag verschillen. De doelstellingen van de Verdragen kunnen niet worden verwezenlijkt zonder een eenvormige toepassing van het Unierecht, dat volgens een gevestigd beginsel voorrang heeft boven het nationale recht, met inbegrip van het grondwettelijk recht. Bovendien is alleen het Hof bevoegd om het Unierecht op bindende wijze uit te leggen. Hoewel de beslissingen van de Trybunał Konstytucyjny definitief zijn, kan die rechterlijke instantie overigens afwijken van een eerder ingenomen standpunt. Hoe dan ook kunnen de beslissingen van de Trybunał Konstytucyjny in het onderhavige geval, gelet op de onregelmatige samenstelling ervan en verschillende andere feitelijke omstandigheden die in deze zaak aan de orde zijn gesteld, worden betwist.

Beoordeling door het Hof

161 Met de twee onderdelen van haar tweede grief, die samen moeten worden onderzocht, voert de Commissie in wezen aan dat de litigieuze arresten in strijd zijn met de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht, alsmede met het beginsel van de bindende werking van de rechtspraak van het Hof.

162 In dat verband voert de Commissie in wezen aan dat de Trybunał Konstytucyjny op basis van zijn eigen uitlegging van het Unierecht heeft geoordeeld dat de rechtspraak van het Hof met betrekking tot artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU, en de door het Hof krachtens artikel 279 VWEU gelaste voorlopige maatregelen, ultra vires waren, en dat die rechtspraak en die maatregelen daardoor in strijd waren met de Poolse grondwettelijke identiteit en diverse bepalingen van de Poolse grondwet, met name de bepalingen waarin de voorrang van die grondwet is verankerd. Met het oordeel dat die rechtspraak en die voorlopige maatregelen in de Poolse rechtsorde geen rechtsgevolgen hadden, belet de Trybunał Konstytucyjny de nationale organen artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU doeltreffend toe te passen en zich aan die voorlopige maatregelen te houden.

– Verweten schending van de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht

163 Tegen schending van de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en uniforme uitlegging van het Unierecht kan krachtens artikel 258 VWEU beroep wegens niet-nakoming worden ingesteld [zie, wat het beginsel van voorrang betreft, arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punten 271 en 287]. Die beginselen zijn nauw met elkaar verbonden, zodat zij gezamenlijk moeten worden onderzocht.

164 In dat verband zij eraan herinnerd dat het EEG-Verdrag volgens vaste rechtspraak betreffende dat Verdrag weliswaar in de vorm van een internationaal akkoord is gesloten, maar het constitutionele handvest van een rechtsgemeenschap vormt [zie in die zin advies 1/91 (EER-overeenkomst – I) van 14 december 1991, EU:C:1991:490, punt 21].

165 Bovendien hebben de gemeenschapsverdragen, ook volgens die vaste rechtspraak, anders dan met gewone internationale verdragen het geval is, een nieuwe eigen rechtsorde in het leven geroepen, die bij hun inwerkingtreding in de rechtsorde van de lidstaten is opgenomen en waarmee de nationale rechters rekening dienen te houden. De lidstaten hebben ten bate van deze nieuwe

rechtsorde, die eigen instellingen heeft en waarbinnen niet enkel de lidstaten maar ook hun onderdanen gerechtigd zijn, hun soevereine rechten begrensd op de in de Verdragen bepaalde terreinen [zie in die zin arresten van 5 februari 1963, Van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, blz. 23, en 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 47 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

166 Die rechtsorde, die door de daaropvolgende Verdragen, en als laatste door het Verdrag van Lissabon, is opgebouwd en verder ontwikkeld, fungeert binnen een eigen constitutioneel kader, berust op specifieke fundamentele beginselen, beschikt over een zeer fijn ontwikkelde institutionele structuur en over een afgerond geheel van rechtsregels die de werking ervan verzekeren, en is autonoom ten opzichte van het recht van de lidstaten en het internationaal recht [zie in die zin advies 2/13 (Toetreding van de Unie tot het EVRM) van 18 december 2014, EU:C:2014:2454, punten 158 en 170 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en arrest van 16 februari 2022, Polen/Parlement en Raad, C-157/21, EU:C:2022:98, punt 143].

167 Daarnaast zijn er de wezenlijke kenmerken van de rechtsorde van de Unie die verband houden met dat autonome karakter, zoals de voorrang ervan boven het recht van de lidstaten en de rechtstreekse werking van een hele reeks op de onderdanen van de lidstaten en op de lidstaten zelf toepasselijke bepalingen. Die wezenlijke kenmerken hebben geleid tot een gestructureerd netwerk van beginselen, regels en onderling samenhangende juridische betrekkingen tussen de Unie en haar lidstaten en tussen de lidstaten onderling [zie in die zin advies 2/13 (Toetreding van de Unie tot het EVRM) van 18 december 2014, EU:C:2014:2454, punten 166 en 167, en advies 1/17 (CETA EU-Canada) van 30 april 2019, EU:C:2019:341, punt 109 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

168 Wat het beginsel van de voorrang van het Unierecht betreft, zij eraan herinnerd dat het Hof in zijn arrest van 15 juli 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66, blz. 1217-1220), dat beginsel heeft geïntroduceerd, dat inhoudt dat het Unierecht voorrang heeft op het recht van de lidstaten. In dat verband heeft het Hof vastgesteld dat de door het EEG-Verdrag ingestelde eigen rechtsorde, die de lidstaten op basis van wederkerigheid hebben aanvaard, tot gevolg heeft dat zij niet tegen deze rechtsorde kunnen ingaan met latere, eenzijdig afgekondigde maatregelen en het op het EEG-Verdrag gebaseerde recht niet door enig voorschrift van nationaal recht opzij kunnen zetten zonder dat recht zijn gemeenschapsrechtelijke karakter te ontnemen en zonder de rechtsgrond van de Gemeenschap zelf ter discussie te stellen. Bovendien zou de verwezenlijking van de doelstellingen van het EEG-Verdrag in gevaar worden gebracht en zou een bij dit Verdrag verboden discriminatie op grond van nationaliteit in het leven worden geroepen, indien de werking van het gemeenschapsrecht van lidstaat tot lidstaat zou verschillen op grond van latere nationale wetten (arrest van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 246).

169 Deze wezenlijke kenmerken van de rechtsorde van de Unie en het belang van de noodzakelijke eerbiediging ervan zijn bovendien bevestigd door de onvoorwaardelijke ratificatie van de verdragen tot wijziging van het EEG-Verdrag en met name van het Verdrag van Lissabon. Toen dat Verdrag werd aangenomen, heeft de Conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten er in haar verklaring (nr. 17) betreffende de voorrang namelijk uitdrukkelijk op gewezen dat de Verdragen en het recht dat de Unie op grond van de Verdragen vaststelt, volgens vaste rechtspraak van het Hof en onder de voorwaarden bepaald in die rechtspraak voorrang hebben boven het recht van de lidstaten [zie in die zin arresten van

21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 248, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 76 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

170 Na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon heeft het Hof zijn eerdere rechtspraak met betrekking tot het beginsel van voorrang van het Unierecht voortdurend bevestigd. Dat beginsel verplicht alle instanties van de lidstaten om volle werking te verlenen aan de normen van de Unie, aangezien het recht van de lidstaten niet kan afdoen aan de werking die op het grondgebied van die staten aan deze normen is verleend [arresten van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 250, en 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 50].

171 Krachtens het beginsel van voorrang van het Unierecht kan de omstandigheid dat een lidstaat zich beroept op bepalingen van nationaal recht, ook al zijn deze van constitutionele aard, derhalve niet afdoen aan de eenheid en de werking van het Unierecht. Volgens vaste rechtspraak zijn de gevolgen van het beginsel van voorrang van het Unierecht namelijk bindend voor alle organen van een lidstaat, zonder dat de nationale bepalingen – waaronder de grondwettelijke – daaraan in de weg kunnen staan (arresten van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 251, en 16 januari 2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, punt 70 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

172 Hieraan dient te worden toegevoegd dat artikel 4, lid 2, VEU bepaalt dat de Unie de gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen eerbiedigt. De Unie kan die gelijkheid echter slechts eerbiedigen indien de lidstaten op grond van het beginsel van voorrang van het Unierecht in de onmogelijkheid verkeren om tegen de rechtsorde van de Unie in te gaan met eenzijdig afgekondigde wettelijke voorschriften (arrest van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 249).

173 In dat verband moet ook worden opgemerkt dat de eenvormige toepassing van het Unierecht een fundamenteel vereiste is van de rechtsorde van de Unie. Dat vereiste is namelijk inherent aan het bestaan zelf van een rechtsgemeenschap en is noodzakelijk om de gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen te waarborgen.

174 In die context dient in herinnering te worden gebracht dat de Republiek Polen, om tot de Unie te kunnen toetreden, moest voldoen aan de door de Europese Raad van Kopenhagen van 21 en 22 juni 1993 vastgestelde criteria waaraan kandidaat-lidstaten moesten voldoen. Deze criteria houden onder meer in dat kandidaat-lidstaten dienen te beschikken „over stabiele instellingen die de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en het respect voor en de bescherming van minderheden garanderen” [arresten van 29 maart 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punt 104, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 65].

175 Bovendien volgt uit artikel 2 VEU dat de Unie is gebaseerd op waarden, zoals de rechtsstaat, die de lidstaten gemeen hebben in een samenleving die onder meer door rechtvaardigheid wordt gekenmerkt (zie in die zin arresten van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punt 30, en 18 mei 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” e.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 en C-397/19, EU:C:2021:393, punt 160 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

176 Het Unierecht berust dus op de fundamentele premisse dat elke lidstaat met alle andere lidstaten een reeks gemeenschappelijke waarden deelt waarop de Unie berust, en dat elke lidstaat erkent dat de andere lidstaten deze waarden met hem delen, zoals is bepaald in artikel 2 VEU. Die premisse behoort tot de specifieke en wezenlijke kenmerken die verband houden met de aard van het Unierecht en die voortvloeien uit de autonomie van dat recht ten opzichte van het recht van de lidstaten en het internationaal recht. Zij impliceert en rechtvaardigt dat de lidstaten er onderling op vertrouwen dat de andere lidstaten deze waarden erkennen en dus het Unierecht, dat deze waarden ten uitvoer brengt, in acht nemen (zie in die zin arresten van 6 maart 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punt 34, en 16 februari 2022, Hongarije/Parlement en Raad, C-156/21, EU:C:2022:97, punt 125 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

177 Derhalve verwoordt artikel 2 VEU niet gewoon een politieke koers of intentie, maar bevat het waarden die tot de wezenlijke identiteit van de Unie als gemeenschappelijke rechtsorde behoren en die zijn geconcretiseerd in beginselen die juridisch bindende verplichtingen voor de lidstaten bevatten. De eerbiediging van die waarden kan niet worden gereduceerd tot een verplichting die een kandidaat-lidstaat enkel moet nakomen om tot de Unie toe te treden en die hij na zijn toetreding naast zich neer kan leggen [zie in die zin arresten van 16 februari 2022, Hongarije/Parlement en Raad, C-156/21, EU:C:2022:97, punten 126, 127 en 232, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punten 67 en 68].

178 Uit artikel 49 VEU, dat elke Europese staat de mogelijkheid biedt te verzoeken lid te worden van de Unie, volgt namelijk dat de Unie staten omvat die geheel uit vrije wil de thans in artikel 2 VEU bedoelde gemeenschappelijke waarden hebben onderschreven, die deze waarden eerbiedigen en die zich ertoe verbinden deze waarden uit te dragen [zie in die zin arresten van 24 juni 2019, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid van de Sąd Najwyższy), C-619/18, EU:C:2019:531, punt 42, en 20 april 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punt 61].

179 Hieruit volgt dat de eerbiediging door een lidstaat van de in artikel 2 VEU neergelegde waarden een voorwaarde is voor het genot van alle rechten die uit de toepassing van de Verdragen op die lidstaat voortvloeien. Een lidstaat mag zijn wettelijke regeling of rechtspraak dus niet zodanig wijzigen dat afbreuk wordt gedaan aan de bescherming van het rechtsstaatbeginsel, een waarde die met name is geconcretiseerd in artikel 19 VEU. De lidstaten dienen er dus voor te zorgen dat zij wat deze waarde betreft elke teruggang in hun wettelijke regeling of rechtspraak op het gebied van de rechterlijke organisatie vermijden, door geen regels vast te stellen die de onafhankelijkheid van de rechters zouden ondermijnen (zie in die zin arresten van 20 april 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punten 63 en 64, en 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034, punt 162 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

180 Hoewel de Unie volgens artikel 4, lid 2, VEU de nationale identiteit van de lidstaten die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren eerbiedigt, zodat de lidstaten enige beoordelingsvrijheid hebben om de toepassing van de beginselen van de rechtsstaat te waarborgen, betekent dit geenszins dat deze resultaatsverplichting per lidstaat kan verschillen. Dat de lidstaten elk hun eigen nationale identiteit hebben die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren – identiteit die door de Unie wordt geëerbiedigd – neemt namelijk niet weg dat de lidstaten een opvatting delen van het begrip „rechtsstaat” als waarde die hun grondwettelijke tradities met elkaar gemeen hebben, en dat zij zich ertoe hebben verbonden

om die te blijven eerbiedigen [arresten van 16 februari 2022, Hongarije/Parlement en Raad, C-156/21, EU:C:2022:97, punten 233 en 234, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 73].

181 Hieruit volgt dat de lidstaten bij de keuze van hun constitutionele model moeten voldoen aan het vereiste van onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, dat voortvloeit uit artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU [zie in die zin arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 74 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

182 Om met name de doeltreffendheid van het Unierecht te waarborgen, een beginsel dat ook in de tweede grief aan de orde komt, zijn zij bovendien verplicht zich te houden aan het beginsel van voorrang van het Unierecht en zich te onthouden van maatregelen die afbreuk doen aan de autonomie van de rechtsorde van de Unie.

183 Ten slotte moet worden opgemerkt dat de oorspronkelijke Verdragen en de door de instellingen en de Europese Centrale Bank vóór de toetreding genomen besluiten volgens artikel 2 van de Toetredingsakte verbindend zijn voor de nieuwe lidstaten en in deze staten toepasselijk zijn onder de voorwaarden waarin wordt voorzien door die Verdragen en door de Toetredingsakte. Het Hof heeft reeds geoordeeld dat uit artikel 2 en artikel 10 van de Toetredingsakte volgt dat deze akte berust op het beginsel van de onmiddellijke en volledige toepasselijkheid van het recht van de Unie op de nieuwe lidstaten, zodat er slechts van kan worden afgeweken voor zover zulks in de overgangsbepalingen met zoveel woorden is voorzien (arrest van 21 maart 2019, Commissie/Polen, C-127/17, EU:C:2019:236, punt 103 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

184 Bij gebreke van een uitdrukkelijke afwijkende bepaling ter zake is de Republiek Polen dus sinds haar toetreding tot de Unie op 1 mei 2004 zonder enig voorbehoud gebonden aan de bepalingen van het primaire recht en aan de vóór de toetreding door de instellingen van de Unie vastgestelde handelingen zoals deze door het Hof zijn uitgelegd.

185 Door de Toetredingsakte te ratificeren heeft die lidstaat dus het concept van de Unie als gemeenschappelijke rechtsorde van de lidstaten, met alle in de punten 163 tot en met 181 van het onderhavige arrest beschreven kenmerken en specifieke eigenschappen, aanvaard en zich bij die rechtsorde aangesloten.

186 In die omstandigheden staat het aan de Republiek Polen om, met name krachtens het beginsel van loyale samenwerking in artikel 4, lid 3, eerste alinea, VEU, op haar grondgebied toe te zien op de toepassing en naleving van het Unierecht en krachtens artikel 4, lid 3, tweede alinea, VEU alle algemene of bijzondere maatregelen te nemen die geschikt zijn om de nakoming van de uit de Verdragen of uit de handelingen van de instellingen van de Unie voortvloeiende verplichtingen te verzekeren. Bepalingen van haar nationale rechtsorde, zelfs als zij van grondwettelijke rang zijn, kunnen volgens vaste rechtspraak van het Hof geen rechtvaardiging vormen voor de niet-nakoming van die verplichtingen (zie in die zin arrest van 8 april 2014, Commissie/Hongarije, C-288/12, EU:C:2014:237, punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

187 In casu blijkt uit de punten 2 en 3 van het dictum van het arrest van 7 oktober 2021 dat de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny in dat arrest aan de Poolse grondwet heeft gegeven, ertoe leidt dat de uit artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU voortvloeiende vereisten zoals uitgelegd door het Hof geen rechtsgevolgen kunnen hebben in de Poolse rechtsorde. Bovendien heeft de Trybunał Konstytucyjny, zoals blijkt uit punt 10 van de motivering van dat

arrest, onder verwijzing naar de aard van zijn arresten, die bindend erga omnes en definitief zijn, alle organen van de Poolse overheid, en met name de rechterlijke instanties, gelast die normen zoals uitgelegd door het Hof buiten toepassing te laten.

188 Ten slotte heeft de Trybunał Konstytucyjny in dat arrest, zoals blijkt uit met name punt 1 van het dictum en de punten 6.2 en 6.4 van de motivering, een uitlegging aan de Poolse grondwet gegeven waarin de met name in de punten 167 tot en met 171 van het onderhavige arrest uiteengezette voorrang van het Unierecht boven de Poolse grondwettelijke normen wordt verworpen.

189 Zoals vastgesteld in punt 140 van het onderhavige arrest heeft de Trybunał Konstytucyjny in het arrest van 14 juli 2021 in wezen geoordeeld dat voorlopige maatregelen die door het Hof krachtens artikel 279 VWEU worden gelast ter bescherming van het in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU neergelegde recht op daadwerkelijke rechtsbescherming voor een onafhankelijke rechter in Polen, in de Poolse rechtsorde geen bindende werking hebben. Met name blijkt uit de punten 6.8 tot en met 6.10 van de motivering van dat arrest dat de Trybunał Konstytucyjny zijn standpunt heeft gebaseerd op de voorrang van de Poolse grondwet als hoogste norm van de interne rechtsorde.

190 In dat verband moet nog worden opgemerkt dat de Trybunał Konstytucyjny van oordeel is dat, ten eerste, artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en, ten tweede, artikel 4, lid 3, VEU en artikel 279 VWEU, zoals uitgelegd door het Hof, in strijd zijn met meerdere in de Poolse grondwet neergelegde beginselen en afbreuk doen aan de Poolse grondwettelijke identiteit, zoals kan worden afgeleid uit de motivering en het dictum van de litigieuze arresten.

191 Gelet op de overwegingen in met name de punten 177 tot en met 180 en 186 van het onderhavige arrest kan echter niet op goede gronden worden betoogd dat de eerbiediging van de in artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU erkende waarden en beginselen – zoals de rechtsstaat, daadwerkelijke rechtsbescherming en onafhankelijkheid van de rechterlijke macht – die zowel voor de toetreding van een lidstaat tot de Unie als voor zijn deelname aan de werking ervan een voorwaarde is, vereisten meebrengt die de nationale identiteit van die lidstaat in de zin van artikel 4, lid 2, VEU kunnen aantasten. Die bepaling, die moet worden gelezen in het licht van de bepalingen die dezelfde juridische waarde hebben, zoals met name artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, kan er bijgevolg niet toe leiden dat de lidstaten de uit deze bepalingen voortvloeiende vereisten niet hoeven na te leven [zie in die zin arrest van 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 72].

192 Een dergelijke conclusie geldt ook voor artikel 4, lid 3, VEU en artikel 279 VWEU, die tot doel hebben de volledige eerbiediging en de volle werking van het Unierecht te waarborgen.

193 Derhalve kan niet worden aanvaard dat de Republiek Polen zich onttrekt aan haar verplichtingen uit hoofde van artikel 2, artikel 4, lid 3, artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 279 VWEU door het standpunt in te nemen dat de uit die bepalingen voortvloeiende vereisten de Poolse grondwettelijke identiteit zouden kunnen aantasten, terwijl de daarin neergelegde waarden en beginselen deel uitmaken van de identiteit van de Unie als gemeenschappelijke rechtsorde waartoe die lidstaat vrijelijk is toegetreden.

194 Uit het voorgaande volgt dat de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten een kennelijke schending inhoudt van de voorrang van artikel 2, artikel 4, lid 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 279 VWEU, bepalingen waarop die arresten betrekking hebben.

195 Door de Poolse overheidsinstanties eenzijdig te beletten die Unierechtelijke normen toe te passen, schenden de litigieuze arresten bovendien kennelijk de beginselen van autonomie, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht.

196 In die omstandigheden moet worden vastgesteld dat de Republiek Polen, gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten, de krachtens de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

– *Verweten schending van het beginsel van de bindende werking van de rechtspraak van het Hof*

197 Uit de litigieuze arresten blijkt dat de Trybunał Konstytucyjny heeft geoordeeld dat de rechtspraak van het Hof met betrekking tot artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, en de door het Hof krachtens artikel 279 VWEU gelaste voorlopige maatregelen ter waarborging van het recht op daadwerkelijke rechtsbescherming voor een onafhankelijke rechter in Polen, in strijd zijn met de Poolse grondwettelijke identiteit, omdat die rechtspraak en die voorlopige maatregelen ultra vires zijn.

198 Uit die arresten blijkt eveneens dat de Trybunał Konstytucyjny heeft aangegeven dat hij zich het recht voorbehoudt om in de toekomst een ultra-virestoetsing van de beslissingen van het Hof uit te voeren om die identiteit te beschermen.

199 In dat verband moet worden opgemerkt dat de vaststellingen in de punten 185 en 186 van het onderhavige arrest zonder enig voorbehoud gelden voor de regels die het rechtsstelsel van de Unie beheersen en dus voor de uit de Verdragen voortvloeiende verdeling van de rechterlijke bevoegdheden tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties.

200 Het is vaste rechtspraak dat de Verdragen, teneinde het behoud van de specifieke kenmerken en de autonomie van de rechtsorde van de Unie te waarborgen, een rechterlijk systeem hebben ingesteld dat dient om de coherente en eenvormige uitlegging van het Unierecht te verzekeren (arresten van 6 maart 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punt 35, en 24 oktober 2018, XC e.a., C-234/17, EU:C:2018:853, punt 39 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

201 Zoals voortvloeit uit artikel 19, lid 1, VEU, is het in die context aan de nationale rechterlijke instanties en het Hof om te waarborgen dat het recht van de Unie in alle lidstaten ten volle wordt toegepast en dat de justitiabelen rechterlijke bescherming genieten van de rechten die zij aan het Unierecht ontlenen [zie in dat verband arresten van 25 juli 2018, minister for Justice and Equality (Gebreken in het gerechtelijk apparaat), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punt 50, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 128].

202 In dat verband verleent artikel 267, eerste alinea, VWEU het Hof de bevoegdheid om bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen over zowel de uitlegging van de Verdragen en de handelingen van de instellingen van de Unie als de geldigheid van die handelingen.

203 Derhalve is het Hof bij uitsluiting bevoegd om de ongeldigheid van een handeling van de Unie vast te stellen en een definitieve en bindende uitlegging van het Unierecht te geven [zie in dat verband arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punten 52 en 71 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

204 Wat de rol van de nationale rechterlijke instanties betreft, bepaalt de tweede alinea van artikel 267 VWEU dat zij het Hof prejudiciële vragen kunnen voorleggen en in de derde alinea dat zij gehouden zijn dit te doen indien hun beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep.

205 Zoals het Hof herhaaldelijk heeft geoordeeld, moet deze verplichting voor de nationale rechterlijke instanties waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, worden gezien in het kader van de samenwerking tussen de nationale rechterlijke instanties – in hun hoedanigheid van rechters belast met de toepassing van het Unierecht – en het Hof, ter verzekering van de eenvormige toepassing en uitlegging van het Unierecht in alle lidstaten. Deze verplichting heeft met name tot doel te voorkomen dat zich in een lidstaat nationale rechtspraak ontwikkelt die niet strookt met de regels van het Unierecht (arrest van 15 oktober 2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

206 Bovendien vloeit uit de exclusieve bevoegdheid van het Hof om te oordelen over de geldigheid van Uniehandelingen en om een definitieve en bindende uitlegging van het Unierecht te geven, de verplichting voort voor nationale rechterlijke instanties waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, om het Hof een prejudiciële vraag voor te leggen.

207 Die exclusieve bevoegdheid van het Hof wordt overigens bevestigd door artikel 344 VWEU, waarin wordt bepaald dat de lidstaten zich ertoe verbinden een geschil betreffende de uitlegging of de toepassing van de Verdragen niet op andere wijze te doen beslechten dan in de Verdragen is voorgeschreven [zie in die zin advies 1/91 (EER-Overeenkomst – I) van 14 december 1991, EU:C:1991:490, punt 35].

208 De functies en de bevoegdheden die aldus aan de nationale rechterlijke instanties en aan het Hof zijn toegekend, zijn van essentieel belang voor het behoud van de aard van het bij de Verdragen ingevoerde recht [zie in die zin advies 1/09 (Overeenkomst over de invoering van een gemeenschappelijk stelsel voor octrooigeschillenbeslechting) van 8 maart 2011, EU:C:2011:123, punt 85, en arrest van 25 juni 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punt 61].

209 Zij hebben tot doel te verzekeren dat het Unierecht onder alle omstandigheden in alle lidstaten dezelfde werking heeft en bieden aldus de mogelijkheid om de eenheid van de rechtsorde van de Unie, de coherentie, de volle werking en de autonomie ervan, en in laatste instantie de eigenheid van het door de Verdragen geschapen recht te waarborgen [zie in die zin arresten van 22 oktober 1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, punt 15; 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 73, en 9 april 2024, Profi Credit Polska (Heropening van een procedure die is afgesloten met een definitieve rechterlijke beslissing), C-582/21, EU:C:2024:282, punt 51].

210 Wat betreft de vraag of de nationale rechterlijke instanties bevoegd zijn om zich uit te spreken over de omvang van de aan de Unie toegekende bevoegdheden en over de naleving van de grenzen van die bevoegdheden, bepaalt artikel 5, lid 2, VEU dat „[k]rachtens het beginsel van bevoegdheidstoedeling […] de Unie enkel binnen de grenzen van de bevoegdheden [handelt] die haar door de lidstaten in de Verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken” en dat „[b]evoegdheden die in de Verdragen niet aan de Unie zijn toegedeeld, [toebehoren] aan de lidstaten”. Dit beginsel is ook verankerd in artikel 4, lid 1, VEU.

211 Bovendien moet iedere instelling krachtens artikel 13, lid 2, eerste zin, VEU handelen binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar in de Verdragen zijn toegedeeld en volgens de daarin bepaalde procedures, voorwaarden en doelstellingen.

212 In tegenstelling tot wat de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten lijkt te oordelen, staan de in de twee voorgaande punten genoemde regels en beginselen de nationale rechterlijke instanties echter niet toe om zich eenzijdig en definitief uit te spreken over de omvang van de aan de Unie toegekende bevoegdheden en over de naleving van de grenzen van die bevoegdheden.

213 Aangezien de vaststelling van de omvang van de bevoegdheden van de Unie, evenals het toezicht op de naleving van de grenzen van die bevoegdheden, noodzakelijkerwijs de uitlegging van de bepalingen van de Verdragen inhoudt, is het Hof namelijk bij uitsluiting bevoegd om die bepalingen – net als alle andere bepalingen van het Unierecht – definitief en bindend uit te leggen.

214 In die omstandigheden zou het in meerdere opzichten onverenigbaar zijn met de aard van het Unierecht om te aanvaarden dat de nationale rechterlijke instanties bevoegd zijn om zich definitief uit te spreken over de omvang van de aan de Unie toegekende bevoegdheden en over de naleving van de grenzen van die bevoegdheden.

215 Ten eerste volgt in dat verband uit vaste rechtspraak dat de Verdragen, binnen het door die Verdragen ingestelde volledige stelsel van rechtsmiddelen, de nationale rechterlijke instanties niet de bevoegdheid verlenen om handelingen van de instellingen van de Unie ongeldig te verklaren, noch om het Unierecht bindend uit te leggen [zie in die zin arresten van 21 december 2011, Air Transport Association of America e.a., C-366/10, EU:C:2011:864, punt 47 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 52 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

216 Ten tweede staan de autonomie en de doeltreffendheid van de rechtsorde van de Unie in de weg aan elke externe toetsing van de beslissingen van het Hof in de uitoefening van zijn exclusieve bevoegdheid om het Unierecht definitief en bindend uit te leggen en om de wettigheid van de handelingen van de Unie te toetsen.

217 Ten derde mogen de aan de Unie toegekende bevoegdheden en de werking van het Unierecht niet van lidstaat tot lidstaat verschillen. Verschillen tussen de rechterlijke instanties van de lidstaten op dat gebied zouden de eenheid van de rechtsorde van de Unie kunnen ondermijnen, de verwezenlijking van de doelstellingen van de Verdragen in gevaar kunnen brengen en afbreuk kunnen doen aan het fundamentele vereiste van rechtszekerheid en aan de gelijkheid van de lidstaten en hun onderdanen voor het Unierecht [zie in die zin arresten van 28 maart 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punt 80 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 48 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

218 In tegenstelling tot wat de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten in wezen heeft geoordeeld, berust de bevoegdheid om te oordelen over de omvang van de aan de Unie toegekende bevoegdheden op een bepaald gebied en om toe te zien op de naleving van de grenzen van die bevoegdheden dus uitsluitend bij de rechterlijke instanties van de Unie en niet bij de nationale rechterlijke instanties.

219 Bovendien zou de mogelijkheid voor nationale rechterlijke instanties om zich uit te spreken over de omvang van de aan de Unie toegekende bevoegdheden evenmin verenigbaar zijn met de noodzakelijke coherentie van het door de Verdragen ingestelde systeem van rechterlijke bescherming.

220 Het staat aan de bevoegde nationale rechterlijke instanties om de grondwet van de lidstaat waartoe zij behoren uit te leggen en te bepalen welke beperkingen die grondwet eventueel oplegt aan de toetreding van die lidstaat tot de Unie, zoals deze is ingesteld bij het VEU en het VWEU.

221 Zoals blijkt uit punt 184 van het onderhavige arrest is een lidstaat echter vanaf de datum van zijn toetreding tot de Unie zonder enig voorbehoud (behalve eventuele in de Toetredingsakte opgenomen beperkingen) gebonden aan alle bepalingen van het primaire recht en aan de vóór de toetreding door de instellingen van de Unie vastgestelde handelingen zoals die door het Hof zijn uitgelegd.

222 Indien een nationale rechter zich in het kader van zijn bevoegdheden vragen stelt over de omvang van de bevoegdheden van de Unie op een bepaald gebied of twijfelt aan de geldigheid van een Unierechtelijke handeling omdat die de bevoegdheden van de Unie te buiten gaat of in strijd is met het vereiste dat de Unie overeenkomstig artikel 4, lid 2, VEU de nationale identiteit van de lidstaten die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren eerbiedigt, is het Hof bij uitsluiting bevoegd om in het kader van een prejudiciële verwijzingsprocedure krachtens artikel 267 VWEU de betrokken Unierechtelijke bepalingen definitief en bindend uit te leggen en in voorkomend geval de ongeldigheid van die handeling vast te stellen.

223 Gelet op die exclusieve bevoegdheid van het Hof kan een rechterlijke instantie van een lidstaat niet op basis van haar eigen uitlegging van Unierechtelijke bepalingen rechtsgeldig oordelen dat het Hof een beslissing heeft gegeven die de grenzen van de aan de Unie toegekende bevoegdheden overschrijdt, en dientengevolge weigeren gevolg te geven aan die beslissing van het Hof [zie in die zin arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 72] of de overheidsinstanties van de lidstaat waartoe die rechterlijke instantie behoort, verbieden om zich te houden aan de rechtspraak van het Hof of om Unierechtelijke bepalingen als uitgelegd door het Hof toe te passen.

224 De in de twee voorgaande punten geformuleerde vaststellingen gelden ook in het geval dat in een beslissing van het grondwettelijk hof of de hoogste rechterlijke instantie van een lidstaat, zoals in de litigieuze arresten, wordt geweigerd de beslissingen van het Hof na te leven op grond van, met name, de overweging dat het Hof zijn bevoegdheid zou hebben overschreden of dat die beslissingen de grondwettelijke identiteit van de betrokken lidstaat in het licht van artikel 4, lid 2, VEU zouden hebben geschonden.

225 In dat verband moet het Hof krachtens artikel 13, lid 2, VEU handelen binnen de grenzen van de bevoegdheden die het in de Verdragen zijn toegedeeld en volgens de daarin bepaalde procedures, voorwaarden en doelstellingen.

226 Bovendien kan het Hof krachtens artikel 4, lid 2, VEU geroepen zijn te verifiëren of een Unierechtelijke verplichting niet de nationale identiteit van een lidstaat ondermijnt [arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 69 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

227 Hoewel het aan de lidstaten is om hun nationale identiteit te definiëren, kan artikel 4, lid 2, VEU echter niet aldus worden uitgelegd dat het hun de bevoegdheid verleent om eenzijdig af te wijken van de bepalingen van het Unierecht door zich op die nationale identiteit te beroepen.

228 Inzonderheid de autonomie van het Unierecht ten opzichte van de rechtsstelsels van de lidstaten vereist dat bij de uitlegging van artikel 4, lid 2, VEU rekening wordt gehouden met de structuur en de doelstellingen van de Unie, hetgeen alleen kan worden gewaarborgd indien die bepaling is uitgelegd met inachtneming van het systeem van rechterlijke bescherming van de Unie en in het bijzonder van de in punt 213 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte exclusieve bevoegdheid van het Hof.

229 Die bepaling heeft noch tot doel noch tot gevolg dat het grondwettelijk hof of de hoogste rechterlijke instantie van een lidstaat in strijd met de uit met name artikel 4, leden 2 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU voortvloeiende vereisten een bepaling van Unierecht buiten toepassing kan laten op grond van de overweging dat die bepaling zich niet verdraagt met de nationale identiteit van die lidstaat zoals dat grondwettelijk hof of die hoogste rechterlijke instantie die omschrijft [zie in die zin arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 70].

230 Een grondwettelijk hof of hoogste rechterlijke instantie van een lidstaat die van oordeel is dat een bepaling van afgeleid Unierecht zoals die door het Hof wordt uitgelegd, in strijd is met de verplichting om de nationale identiteit van die lidstaat te respecteren, moet krachtens artikel 267 VWEU de behandeling van de zaak schorsen en het Hof verzoeken om een prejudiciële beslissing over de geldigheid van die bepaling in het licht van artikel 4, lid 2, VEU, aangezien alleen het Hof bevoegd is om de ongeldigheid van een Uniehandeling vast te stellen [zie in die zin arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 71].

231 Wat het primaire recht betreft, houdt het Hof rekening met de uit artikel 4, lid 2, VEU voortvloeiende vereisten bij de uitlegging van de verplichtingen van de lidstaten die voortvloeien uit andere bepalingen van primair recht (zie in die zin arresten van 22 december 2010, Sayn-Wittgenstein, C-208/09, EU:C:2010:806, punt 92, en 7 september 2022, Cilevičs e.a., C-391/20, EU:C:2022:638, punt 68 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

232 Wanneer een rechterlijke instantie van een lidstaat echter van oordeel is dat de uitlegging van een bepaling van primair recht in een beslissing van het Hof in strijd is met de vereisten van artikel 4, lid 2, VEU, kan zij niet op basis van haar eigen uitlegging van het Unierecht rechtsgeldig oordelen dat het Hof in een beslissing zijn bevoegdheid heeft overschreden en dientengevolge weigeren gevolg te geven aan die beslissing [zie in die zin arrest van 22 februari 2022, RS (Gevolgen van de uitspraken van een grondwettelijk hof), C-430/21, EU:C:2022:99, punt 72]. In een dergelijk geval staat het aan die rechterlijke instantie om in voorkomend geval een verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof te richten, zodat het Hof kan oordelen of de noodzaak om rekening te houden met de nationale identiteit van de betrokken lidstaat, die besloten ligt in zijn politieke en constitutionele basisstructuren, van invloed is op die uitlegging.

233 Meer in het algemeen geldt dat een nationale rechterlijke instantie, wanneer voor haar een vraag wordt opgeworpen over de omvang van de bevoegdheden van de Unie of over de wettigheid van een handeling van afgeleid recht, gehouden is om, wanneer die vraag betrekking heeft op de

uitlegging van het Unierecht en ongeacht de aangevoerde grond van ongeldigheid, de exclusieve bevoegdheid van het Hof, die een fundamenteel kenmerk van het rechtsstelsel van de Unie vormt, te eerbiedigen.

234 In casu volgt uit het voorgaande dat het aan de noodzakelijke bescherming van de Poolse grondwettelijke identiteit ontleende betoog van de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten dat in de punten 197 en 198 van het onderhavige arrest is bedoeld, niet kan worden aanvaard.

235 In die omstandigheden moet worden vastgesteld dat de Republiek Polen, gelet op de uitlegging van de Poolse grondwet door de Trybunał Konstytucyjny in de litigieuze arresten, de bindende werking van de rechtspraak van het Hof heeft geschonden.

236 Uit het voorgaande volgt dat de tweede grief van de Commissie in zijn geheel moet worden aanvaard.

Derde grief

Betoog van partijen

237 Met haar derde grief, die uit twee onderdelen bestaat, betoogt de Commissie dat de Republiek Polen haar verplichting uit hoofde van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU niet is nagekomen om ervoor te zorgen dat de Trybunał Konstytucyjny voldoet aan de waarborg van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, juncto artikel 47 van het Handvest.

238 Uit de rechtspraak van het Hof die voortvloeit uit het arrest van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming) (C-487/19, EU:C:2021:798), volgt dat onregelmatigheden in de benoemingsprocedure voor het ambt van rechter niet alleen schending kunnen inhouden van het vereiste van een vooraf bij wet ingesteld gerecht, maar ook van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het gerecht. Volgens dat arrest is dit het geval bij de benoeming van een rechter die kennelijk in strijd is met de fundamentele regels van de procedure voor de benoeming van rechters bij de Trybunał Konstytucyjny, die een integrerend deel vormen van de instelling en werking van het Poolse gerechtelijk stelsel, waardoor een reëel risico ontstaat dat de integriteit van het resultaat van het benoemingsproces in het gedrang komt. Daardoor rijst bij de justitiabelen legitieme twijfel over de vraag of die rechter ongevoelig is voor externe factoren en onpartijdig is ten opzichte van de met elkaar strijdende belangen, alsmede de indruk dat hij niet onafhankelijk en onpartijdig is, hetgeen het vertrouwen kan ondermijnen dat de rechterlijke macht in een democratische samenleving en een rechtsstaat bij de justitiabelen moet wekken.

239 Volgens de Commissie biedt de Trybunał Konstytucyjny niet langer de waarborgen van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU juncto artikel 47 van het Handvest, wegens duidelijke onregelmatigheden bij de benoeming van rechters bij de Trybunał Konstytucyjny in december 2015, waarbij het Pools grondwettelijk recht kennelijk werd geschonden, en wegens ernstige onregelmatigheden bij de benoeming van de president ervan in december 2016. Elk van die onregelmatigheden wekt bij de

justitiabelen, gelet op de activiteiten van de Trybunał Konstytucyjny die uit de aldus benoemde personen bestaat, legitieme twijfel over de onpartijdigheid van de Trybunał Konstytucyjny en haar ongevoeligheid voor externe factoren.

240 Met het eerste onderdeel van de derde grief voert de Commissie aan dat de verkiezing van H.C., L.M. en M.M. voor het ambt van rechter bij de Trybunał Konstytucyjny ter vervanging van rechters wier ambtstermijn van negen jaar op 6 november 2015 was afgelopen en hun ambtsaanvaarding bij die rechterlijke instantie, een kennelijke schending vormen van artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet. Volgens die bepaling kan een nieuwe rechter alleen door de Sejm worden gekozen tijdens de zittingsperiode waarin het betreffende ambt vacant is geworden. Zoals met name de arresten van de Trybunał Konstytucyjny van 3 en 9 december 2015 hebben bevestigd, was de verkiezing van H.C., L.M. en M.M. op 2 december 2015 en hun ambtsaanvaarding bij de Trybunał Konstytucyjny op 20 december 2016 in strijd met die bepaling.

241 De Sejm heeft die drie personen op 2 december 2015, tijdens de achtste zittingsperiode, verkozen, terwijl hij reeds op 8 oktober 2015, tijdens de zevende zittingsperiode, drie andere personen, namelijk R.H., A.J. en K.Ś., had verkozen ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn van negen jaar op 6 november 2015 zou aflopen. De drie op 2 december 2015 verkozen personen hebben op dezelfde dag de eed ten overstaan van de Poolse president afgelegd en zijn op 20 december 2016 door J.P., die toen het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny uitoefende, toegelaten om zitting te nemen. De Poolse president heeft de op 8 oktober 2015 verkozen personen daarentegen niet de eed afgenomen, zodat zij hun ambt niet konden opnemen.

242 Derhalve had de Republiek Polen de arresten van de Trybunał Konstytucyjny van 3 en 9 december 2015 noch op de datum van het verstrijken van de termijn voor het antwoord op het met redenen omklede advies van de Commissie van 15 juli 2022, noch op de datum van instelling van het onderhavige beroep ten uitvoer gelegd.

243 Bovendien merkt de Commissie op dat het EHRM in zijn arrest van 7 mei 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. tegen Polen (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718), op basis van dezelfde feiten reeds heeft geoordeeld dat er sprake was van schending van een fundamentele nationale regel die van toepassing is op de verkiezing van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny, waarbij die schending met name was begaan door de Sejm tijdens de achtste zittingsperiode en door de Poolse president. Op basis van de in zijn rechtspraak – met name in het arrest van 1 december 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson tegen IJsland (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418) – ontwikkelde driestappentoets heeft het EHRM in dat arrest van 7 mei 2021 geoordeeld dat de verzoekende vennootschap het recht op een „bij wet ingesteld gerecht” als bedoeld in artikel 6, lid 1, EVRM was ontzegd vanwege de deelname van M.M. aan de procedure bij de Trybunał Konstytucyjny, aangezien de verkiezing van die rechter ernstige onregelmatigheden vertoonde die de essentie van dat recht hadden geschonden.

244 Met het tweede onderdeel van de derde grief voert de Commissie aan dat de benoeming van J.P. tot president van de Trybunał Konstytucyjny op 21 december 2016 ernstige onregelmatigheden vertoonde en daarmee in strijd was met de uit artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU voortvloeiende waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

245 In dat verband legt de Commissie uit dat de president van de Trybunał Konstytucyjny een fundamentele rol speelt bij de functionering van dat grondwettelijk orgaan, aangezien hij leidinggeeft aan de werkzaamheden ervan, het vertegenwoordigt en andere bij wet vastgestelde taken uitoefent. Volgens het reglement van de Trybunał Konstytucyjny beslist de president ervan

ook over de interne procedure met betrekking tot verzoeken, juridische kwesties en grondwettelijke beroepen, en wijst hij de rechtsprekende formaties, de presidenten van die formaties en de rapporteurs aan.

246 Wat betreft het verloop van de selectieprocedure die heeft geleid tot de benoeming van J.P., merkt de Commissie op dat de Poolse wetgever, toen de ambtstermijn van de vorige president van de Trybunał Konstytucyjny op 19 december 2016 ten einde liep, een reeks wetten heeft aangenomen tot herziening van de selectieprocedure voor kandidaten voor het ambt van president van die rechterlijke instantie, die tot dan toe was geregeld in artikel 16 van de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof, waarvan de verenigbaarheid met de Poolse grondwet was bevestigd bij arrest van de Trybunał Konstytucyjny van 7 november 2016 (zaak K 44/16).

247 Allereerst heeft de Sejm op 30 november 2016 de ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (wet inzake de organisatie en de procedure voor het grondwettelijk hof) (Dz.U., volgnr. 2072) aangenomen. Vervolgens heeft de Sejm op 13 december 2016 de wet houdende invoeringsbepalingen aangenomen, waarvan artikel 21 voorzag in een speciale overgangsprocedure voor de selectie van kandidaten die aan de Poolse president moesten worden voorgedragen met het oog op de benoeming van de nieuwe president van de Trybunał Konstytucyjny. De procedure moest worden geleid door de „rechter die als president van de Trybunał Konstytucyjny optreedt”, een nieuw ambt dat bij artikel 18 van die wet was ingesteld.

248 Op 20 december 2016, de dag waarop de artikelen 16 tot en met 22 van de wet houdende invoeringsbepalingen in werking traden en de dag na de pensionering van A.R., tot dan toe president van de Trybunał Konstytucyjny, heeft de Poolse president overeenkomstig artikel 18 van die wet J.P. benoemd in het nieuwe ambt van „rechter die als president van de Trybunał Konstytucyjny optreedt”, terwijl een vicepresident van die rechterlijke instantie, namelijk S.B., in functie was. Dat nieuwe ambt is echter niet opgenomen in de Poolse grondwet, aangezien artikel 194, lid 2, daarvan alleen melding maakt van de president en de vicepresident van de Trybunał Konstytucyjny. Bovendien bepaalden eerdere wetten betreffende de functionering van de Trybunał Konstytucyjny dat de vicepresident of, bij diens verhindering, een andere door de president aangewezen rechter of de oudste rechter, bij diens afwezigheid het ambt van president uitoefende.

249 Op dezelfde datum heeft J.P., die kort daarvoor was benoemd om het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny uit te oefenen, de drie op 2 december 2015 in strijd met artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet verkozen rechters zitting laten nemen in de Trybunał Konstytucyjny nadat zij de eed ten overstaan van de Poolse president hadden afgelegd. Bovendien heeft J.P. onmiddellijk de algemene vergadering bijeengeroepen, waarvan die drie personen al deel uitmaakten.

250 Van de veertien rechters die bij die algemene vergadering aanwezig waren, hebben er acht geweigerd deel te nemen aan de stemming voor de selectie van kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny. Een van hen had vooraf tevergeefs gevraagd om de algemene vergadering een dag uit te stellen, zodat alle rechters bij die vergadering aanwezig konden zijn.

251 Hoewel J.P. overeenkomstig artikel 20 van de wet houdende invoeringsbepalingen vanaf 20 december 2016 een maand de tijd had om de procedure te voeren om volgens de in artikel 21 van die wet vastgestelde voorwaarden de kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny aan de Poolse president voor te dragen, heeft zij echter geweigerd de algemene vergadering uit te stellen.

252 Bijgevolg heeft de algemene vergadering op 20 december 2016 met zes stemmen van de veertien aanwezige rechters twee kandidaten geselecteerd en voorgedragen aan de Poolse president, namelijk J.P., die vijf stemmen had gekregen, en M.M., die op 2 december 2015 in strijd met artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet tot rechter bij de Trybunał Konstytucyjny was gekozen en één stem had gekregen. De Poolse president heeft vervolgens op 21 december 2016 J.P. tot president van de Trybunał Konstytucyjny benoemd.

253 De Commissie merkt op dat de regels en beginselen voor de verkiezing van de president en vicepresident van de Trybunał Konstytucyjny in Polen weliswaar onder de wetgevende macht vallen, maar de Poolse wetgever overeenkomstig de rechtspraak van de Trybunał Konstytucyjny gehouden is de grondwettelijke beginselen van integriteit en doeltreffendheid van de handelingen van openbare instellingen, van scheiding en evenwicht der machten en van eerbiediging van de bevoegdheden van de Trybunał Konstytucyjny in acht te nemen.

254 De selectieprocedure voor kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny is verlopen op basis van de overgangsbepalingen van de wet houdende invoeringsbepalingen, waarbij die selectieprocedure ingrijpend is gewijzigd. Overeenkomstig artikel 16, lid 4, van de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof moest de verkiezing van de kandidaten voor het ambt van president of vicepresident van de Trybunał Konstytucyjny namelijk plaatsvinden tijdens een zitting onder voorzitterschap van de oudste rechter die aan de algemene vergadering deelnam. Bovendien kon de verkiezing overeenkomstig artikel 16, lid 7, van die wet alleen plaatsvinden indien ten minste tien rechters van het totale aantal rechters van de Trybunał Konstytucyjny aan de algemene vergadering deelnamen.

255 Artikel 21 van de wet houdende invoeringsbepalingen is op 20 december 2016 in werking getreden en is onmiddellijk toegepast door de rechter die als president van de Trybunał Konstytucyjny optrad en die de volgende dag tot president ervan is benoemd.

256 In zijn arrest van 7 november 2016 heeft de Trybunał Konstytucyjny echter geoordeeld dat de voordracht aan de Poolse president van kandidaten die niet door een meerderheid van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny worden gesteund of die slechts één stem hebben gekregen, in strijd is met artikel 194, lid 2, van de Poolse grondwet. Uit punt 61 en volgende van de motivering van dat arrest blijkt namelijk dat die bepaling vereist dat de betrokken personen kandidaten van de algemene vergadering zijn, en geen kandidaten die door minderheidsgroepen of door slechts enkele rechters zijn voorgedragen.

257 Volgens de Commissie is J.P. dus in strijd met de Poolse grondwet verkozen en aan de Poolse president voorgedragen als kandidaat voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny, aangezien zij slechts vijf van de veertien stemmen van de aanwezige rechters in de algemene vergadering heeft gekregen, waarvan er bovendien drie afkomstig waren van rechters die in strijd met artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet bij de Trybunał Konstytucyjny waren benoemd.

258 De Commissie is van mening dat de schendingen van artikel 194 van de Poolse grondwet bij de procedure voor de benoeming van die drie rechters en de procedure in verschillende stappen voor de benoeming van de president van de Trybunał Konstytucyjny mogelijk zijn gemaakt door een reeks wetswijzigingen en beslissingen van de Poolse president, waardoor een situatie is ontstaan waarin kan worden verondersteld dat de wetgevende en uitvoerende macht rechtstreeks invloed hebben uitgeoefend op de samenstelling en de functionering van de Trybunał Konstytucyjny. Die reeks gebeurtenissen houdt onregelmatigheden in, die elk van dien aard en ernst zijn dat zij een reëel risico hebben doen ontstaan dat de wetgevende en de uitvoerende macht een ongepaste discretionaire bevoegdheid ten aanzien van de Trybunał Konstytucyjny kunnen uitoefenen, waardoor afbreuk wordt gedaan aan de integriteit van het resultaat van die benoemingsprocedures en bij de justitiabelen legitieme twijfel ontstaat over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Trybunał Konstytucyjny.

259 De Republiek Polen aanvaardt de gegrondheid van de derde grief.

Beoordeling door het Hof

– *Eerste onderdeel van de derde grief*

260 Zoals in de punten 105, 107 en 108 van het onderhavige arrest in herinnering is gebracht, staat het volgens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU aan de lidstaten om te voorzien in een stelsel van rechtsmiddelen en procedures dat ervoor zorgt dat de justitiabelen daadwerkelijke rechtsbescherming genieten op de onder het Unierecht vallende gebieden, door te waarborgen dat de instanties die als rechterlijke instantie uitspraak moeten doen over de toepassing of de uitlegging van dat recht voldoen aan de vereisten op grond waarvan die daadwerkelijke rechtsbescherming kan worden geboden, waaronder het vereiste dat die instanties onafhankelijk en onpartijdig zijn.

261 In casu staat vast dat de Trybunał Konstytucyjny kan worden verzocht uitspraak te doen over de toepassing of uitlegging van het Unierecht, zodat het als „rechterlijke instantie” in de zin van dat recht deel uitmaakt van het Poolse stelsel van rechtsmiddelen op „de onder het recht van de Unie vallende gebieden” in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, zoals overigens blijkt uit de prejudiciële verwijzing door de Trybunał Konstytucyjny in de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest van 7 maart 2017, RPO (C-390/15, EU:C:2017:174). De Trybunał Konstytucyjny dient dus te voldoen aan de vereisten van daadwerkelijke rechtsbescherming (zie in die zin arrest van 26 maart 2020, Miasto Łowicz en Prokurator Generalny, C-558/18 en C-563/18, EU:C:2020:234, punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

262 In dat verband vormen de waarborgen voor toegang tot een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht – met name de waarborgen die betrekking hebben op de wezenlijke kenmerken en de samenstelling van een dergelijk gerecht – de hoeksteen van het recht op een eerlijk proces. De verificatie of een instantie, gelet op haar samenstelling, een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht is, wanneer er op dit punt ernstige twijfel rijst, in een democratische samenleving noodzakelijk voor het vertrouwen van de justitiabelen in de rechterlijke instanties [zie in die zin arrest van 22 februari 2022, Openbaar Ministerie (Bij wet ingesteld gerecht in de uitvaardigende lidstaat), C-562/21 PPU en C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punt 58 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

263 Volgens vaste rechtspraak van het Hof zijn voor de krachtens het Unierecht vereiste waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid regels nodig, onder andere met betrekking tot de samenstelling van de betrokken rechterlijke instanties en de benoeming, de ambtstermijn en de gronden voor verschoning, wraking en afzetting van hun leden. Die regels moeten geschikt zijn om bij de justitiabelen elke legitieme twijfel erover weg te nemen dat die instanties zich niet laten beïnvloeden door externe factoren en onpartijdig zijn ten opzichte van de met elkaar strijdende belangen [arresten van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming), C-487/19, EU:C:2021:798, punt 109, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 93 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

264 Dienaangaande is het van belang dat rechters worden behoed voor inmenging of druk van buitenaf die hun onafhankelijkheid in gevaar zou kunnen brengen. De regels inzake het statuut van rechters en de uitoefening van hun taken moeten het in het bijzonder mogelijk maken om niet alleen elke rechtstreekse beïnvloeding – in de vorm van instructies – maar ook indirectere vormen van beïnvloeding die de beslissingen van de betrokken rechters zouden kunnen sturen, uit te sluiten en aldus te voorkomen dat deze rechters de indruk wekken niet onafhankelijk en onpartijdig te zijn, hetgeen het vertrouwen kan ondermijnen dat de rechterlijke macht in een democratische samenleving en een rechtsstaat bij de justitiabelen moet wekken [arresten van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming), C-487/19, EU:C:2021:798, punt 110, en 5 juni 2023, Commissie/Polen (Onafhankelijkheid en privéleven van rechters), C-204/21, EU:C:2023:442, punt 94 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

265 Bovendien heeft het vereiste van een „vooraf bij wet ingesteld gerecht” in de zin van het Unierecht tot doel te voorkomen dat de organisatie van het gerechtelijk stelsel wordt overgelaten aan de uitvoerende macht, alsmede ervoor te zorgen dat deze aangelegenheid wordt geregeld bij een wet die door de wetgevende macht is vastgesteld in overeenstemming met de regels voor de uitoefening van haar bevoegdheid. Die uitdrukking weerspiegelt met name het beginsel van de rechtsstaat en heeft niet alleen betrekking op de rechtsgrond voor het bestaan van het betreffende gerecht, maar ook op de samenstelling van de rechtsprekende formatie in elke zaak en op alle overige nationaalrechtelijke bepalingen waarvan de niet-inachtneming met zich meebrengt dat de deelname van een of meerdere rechters aan het onderzoek van de zaak onregelmatig is. Tot deze bepalingen behoren met name bepalingen over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de leden van de rechterlijke instantie in kwestie (arrest van 26 maart 2020, Heroverweging Simpson/Raad en HG/Commissie, C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punt 73 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

266 Dat vereiste, dat dus nauw verbonden is met onder meer het vereiste van onafhankelijkheid, strekt zich naar zijn aard mede uit tot de procedure voor de benoeming van de rechters, met dien verstande dat de onafhankelijkheid van een gerecht met name wordt afgemeten aan de wijze waarop de leden ervan zijn benoemd (zie in die zin arrest van 29 juli 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, punten 49 en 50 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

267 Uiteraard kan niet elke fout die zich tijdens de procedure voor de benoeming van een rechter kan voordoen, twijfel doen rijzen over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van die rechter en dus over de hoedanigheid van „onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld”, in de zin van het Unierecht, van een rechtsprekende formatie waarin hij zitting heeft (arrest van 29 maart 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punt 123).

268 Het is echter vaste rechtspraak dat een onregelmatigheid die binnen het gerechtelijke stelsel in kwestie is begaan bij de benoeming van de rechters, schending oplevert van het vereiste van een vooraf bij wet ingesteld gerecht, wanneer met name die onregelmatigheid door haar aard en ernst het reële risico doet ontstaan dat andere onderdelen van de overheid, in het bijzonder de uitvoerende macht, een ongepaste discretionaire bevoegdheid kunnen uitoefenen die afbreuk doet aan de integriteit van het resultaat van het benoemingsproces en aldus bij de justitiabelen legitieme twijfel wekt over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de betrokken rechter of rechters. Dat is het geval wanneer fundamentele regels in het geding zijn die een integrerend deel vormen van de instelling en werking van dat gerechtelijke stelsel [zie in die zin arresten van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming), C-487/19, EU:C:2021:798, punt 130, en 29 juli 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, punt 52 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

269 Om schending van het vereiste van een vooraf bij wet ingesteld gerecht en de gevolgen van een dergelijke schending te kunnen vaststellen, is een algehele beoordeling nodig van een aantal elementen die, in hun totaliteit beschouwd, bij de justitiabelen legitieme twijfel doen ontstaan over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechters [arrest van 22 februari 2022, Openbaar Ministerie (Bij wet ingesteld gerecht in de uitvaardigende lidstaat), C-562/21 PPU en C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punt 74 en aldaar aangehaalde rechtspraak].

270 In casu staat vast dat de in de punten 50 tot en met 56 en 59 van het onderhavige arrest beschreven feitelijke en juridische elementen tot de conclusie leiden dat de verkiezing van H.C., L.M. en M.M. op 2 december 2015, tijdens de achtste zittingsperiode van de Sejm, voor het ambt van rechter van de Trybunał Konstytucyjny ter vervanging van de rechters wier ambtstermijn van negen jaar op 6 november 2015 was afgelopen, plaatsvond onder kennelijke schending van een fundamentele regel inzake de benoeming van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny, namelijk artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet zoals uitgelegd door de Trybunał Konstytucyjny. Volgens die bepaling moet een rechter worden gekozen tijdens de zittingsperiode van de Sejm waarin het betreffende rechtersambt vacant is geworden. Bovendien betrof die verkiezing rechtersambten bij de Trybunał Konstytucyjny die reeds rechtmatig bezet waren door de drie rechters die op 8 oktober 2015 tijdens de zevende zittingsperiode van de Sejm waren verkozen (zie in die zin EHRM, 7 mei 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. tegen Polen, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, §§ 268, 275 en 277).

271 Op grond van de in het vorige punt genoemde fundamentele regel inzake de procedure voor de benoeming van rechters van de Trybunał Konstytucyjny was de Poolse president verplicht om onmiddellijk de eed af te nemen van de rechters die de Sejm op 8 oktober 2015 had verkozen, en was hij niet bevoegd om zich te mengen in de keuze van de rechters voor die rechterlijke instantie, hetgeen een bevoegdheid van de Sejm is, noch om te weigeren de eed van die drie rechters af te nemen. Die weigering van de Poolse president en zijn aanvaarding om de eed af te nemen van de drie op 2 december 2015 verkozen rechters waren dus eveneens in strijd met de fundamentele nationale regels voor de benoeming van rechters bij de Trybunał Konstytucyjny (zie in die zin EHRM, 7 mei 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. tegen Polen, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, §§ 269, 270 en 278).

272 Met name op grond van die overwegingen heeft het EHRM geoordeeld dat de niet-naleving door de Poolse wetgevende en uitvoerende macht van de arresten van de Trybunał Konstytucyjny van 3 en 9 december 2015 betreffende de geldigheid van de verkiezing van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny afbreuk had gedaan aan het doel van het vereiste van een „vooraf bij wet ingesteld gerecht” om de rechterlijke macht te beschermen tegen onrechtmatige invloed van buitenaf, en

dat de verkiezing van drie rechters op 2 december 2015 ernstige onregelmatigheden vertoonde die in strijd waren met de essentie van het recht op een „bij wet ingesteld gerecht" van artikel 6 EVRM (zie in die zin EHRM, 7 mei 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. tegen Polen, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, §§ 281, 289 en 290, en EHRM, 15 maart 2022, Grzęda tegen Polen, CE:ECHR:2022:0315JUD004357218, § 277).

273 Aldus leiden de in de punten 50 tot en met 56 en 59 van het onderhavige arrest beschreven feitelijke en juridische elementen, in navolging van de beoordelingen van het EHRM, tot de conclusie dat de benoeming van H.C., L.M. en M.M. en hun ambtsaanvaarding hebben plaatsgevonden onder kennelijke schending van de fundamentele regels betreffende de procedure voor de benoeming van rechters van de Trybunał Konstytucyjny, die een integrerend deel vormen van de instelling en de werking van het Poolse gerechtelijke stelsel in de zin van de in punt 268 van het onderhavige arrest aangehaalde rechtspraak.

274 Die elementen leiden ook tot de conclusie dat de omstandigheden waarin de benoeming en de ambtsaanvaarding van H.C., L.M. en M.M. hebben plaatsgevonden, schending vormen van de uit artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU voortvloeiende vereisten, aangezien zij afbreuk hebben gedaan aan de integriteit van het resultaat van het benoemingsproces door bij de justitiabelen legitieme twijfel te wekken over de vraag of die rechters ongevoelig zijn voor externe factoren en onpartijdig zijn ten opzichte van de met elkaar strijdende belangen en over hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid, hetgeen het vertrouwen kan ondermijnen dat de rechterlijke macht in een democratische samenleving en een rechtsstaat bij de justitiabelen moet wekken.

275 Het staat vast dat op de datum waarop de in het met redenen omkleed advies gestelde termijn afliep, die de referentiedatum vormt voor de beoordeling of sprake is van niet-nakoming in de zin van artikel 258 VWEU, van de drie rechters die op 2 december 2015 tijdens de achtste zittingsperiode van de Sejm waren gekozen, alleen M.M. nog steeds het ambt van rechter bij de Trybunał Konstytucyjny bekleedde. Het staat echter ook vast dat op die referentiedatum de drie rechters die op 8 oktober 2015 tijdens de zevende zittingsperiode van de Sejm rechtmatig waren gekozen, de eed ten overstaan van de Poolse president niet hadden afgelegd en dus hun ambt als rechter bij de Trybunał Konstytucyjny niet hadden kunnen opnemen. Bovendien maakten de beslissingen waarbij de drie op 2 december 2015 gekozen rechters betrokken waren, op die referentiedatum nog steeds deel uit van de Poolse rechtsorde.

276 Derhalve moet worden vastgesteld dat de Republiek Polen de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, aangezien de Trybunał Konstytucyjny vanwege de onregelmatigheden bij de procedures voor de benoeming, in december 2015, van drie van zijn leden niet voldoet aan de vereisten van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht.

277 Gelet op de bovenstaande overwegingen moet het eerste onderdeel van de derde grief van de Commissie worden aanvaard.

– *Tweede onderdeel van de derde grief*

278 Het staat vast dat de president van de Trybunał Konstytucyjny een fundamentele rol speelt in de functionering van de Trybunał Konstytucyjny. Volgens het reglement van die instantie beslist hij namelijk over de interne procedure met betrekking tot verzoeken, juridische kwesties en grondwettelijke beroepen en wijst hij de rechtsprekende formaties, de presidenten van die

formaties en de rapporteurs aan. Bovendien geeft hij leiding aan de werkzaamheden van de Trybunał Konstytucyjny, vertegenwoordigt hij de rechterlijke instantie en oefent hij andere bij wet vastgestelde taken uit.

279 Aangezien de persoon die het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny bekleedt aldus een zekere invloed kan uitoefenen op de werkzaamheden ervan, is het van bijzonder belang dat hij bij de uitoefening van dat ambt objectief en onpartijdig handelt en daartoe behoed wordt voor elke externe invloed die zijn onafhankelijkheid in gevaar zou kunnen brengen. Daartoe is het met name noodzakelijk dat de regels voor de benoemingsprocedure voor dat ambt zodanig zijn opgesteld dat zij geen enkele legitieme twijfel kunnen wekken over het gebruik van de bevoegdheden en taken van de president als instrument om invloed uit te oefenen op de rechterlijke werkzaamheden van de Trybunał Konstytucyjny of om politieke controle uit te oefenen op die werkzaamheden, en, meer in het algemeen, over de vraag of die instantie ongevoelig is voor externe factoren en onpartijdig is ten opzichte van de met elkaar strijdende belangen, zoals vereist door de in de punten 263 en 264 van het onderhavige arrest aangehaalde rechtspraak.

280 Bovendien gelden het vereiste van een „vooraf bij wet ingesteld gerecht” en het vereiste van onafhankelijkheid overeenkomstig hetgeen in de punten 266 tot en met 269 van het onderhavige arrest is vastgesteld ook voor de procedure voor de benoeming van de president van de Trybunał Konstytucyjny en houden zij in dat de fundamentele regels betreffende de procedure voor zijn benoeming in acht moeten worden genomen.

281 In dat verband staat vast dat de regel van artikel 194, lid 2, van de Poolse grondwet, die moet worden beschouwd als een fundamentele regel van de benoemingsprocedure in de zin van de in punt 268 van het onderhavige arrest aangehaalde rechtspraak, overeenkomstig de in punt 256 van het onderhavige arrest bedoelde rechtspraak van de Trybunał Konstytucyjny vereist dat de kandidaten die aan de Poolse president worden voorgedragen voor het ambt van president ervan, door de algemene vergadering zijn verkozen. Die regel, zoals uitgelegd door de Trybunał Konstytucyjny, houdt in dat de voordracht van een kandidaat die slechts één stem heeft gekregen of van kandidaten die zijn voorgesteld door minderheidsgroepen of door slechts enkele rechters, in strijd is met de Poolse grondwet.

282 De procedure voor de verkiezing van kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny met het oog op hun voordracht aan de Poolse president is echter uitgevoerd overeenkomstig de overgangsbepalingen van de wet houdende invoeringsbepalingen, die op 13 december 2016 door de Poolse wetgever is aangenomen, dat wil zeggen kort vóór het aflopen, op 19 december 2016, van de ambtstermijn van de toenmalige president ervan, en die het verloop van die procedure ingrijpend heeft gewijzigd.

283 Zo bepaalt de wet houdende invoeringsbepalingen in artikel 18 dat de Poolse president de uitoefening van het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny aan een rechter van die rechterlijke instantie kan toevertrouwen en in artikel 20 dat de procedure voor de voordracht van kandidaten voor het ambt van president ervan aan de Poolse president wordt uitgevoerd door de „rechter die als president optreedt” van die rechterlijke instantie. De vroegere regels van artikel 16, lid 4, van de wet van 22 juli 2016 betreffende het grondwettelijk hof bepaalden echter dat de algemene vergadering voor de verkiezing van de kandidaten voor het ambt van president of vicepresident moest worden voorgezeten door de oudste rechter die aan de algemene vergadering deelnam.

284 Bovendien bepaalt artikel 21, lid 7, van de wet houdende invoeringsbepalingen dat de algemene vergadering als kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny die rechters voor die rechterlijke instantie voordraagt die bij de stemming ten minste vijf stemmen hebben behaald, en voegt lid 8 van dat artikel daaraan toe dat, indien slechts één rechter het vereiste aantal stemmen heeft behaald, de algemene vergadering als kandidaten de rechter voordraagt die het vereiste minimum van vijf stemmen heeft behaald en de rechter die de meeste steun heeft gekregen onder de rechters die niet het vereiste minimum van vijf stemmen hebben behaald.

285 In casu heeft de Poolse president op 20 december 2016, dat wil zeggen de dag na het aftreden van de vorige president van de Trybunał Konstytucyjny, overeenkomstig artikel 18 van de wet houdende invoeringsbepalingen J.P. benoemd in het aldus gecreëerde ambt van „rechter die als president optreedt” van die rechterlijke instantie, terwijl er een vicepresident in functie was. Eveneens op 20 december 2016 heeft J.P., die de drie op 2 december 2015 gekozen rechters onder kennelijke schending van artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet had toegestaan zitting te nemen, voor diezelfde dag een algemene vergadering bijeengeroepen met het oog op de verkiezing van kandidaten voor het ambt van president van die rechterlijke instantie die aan de Poolse president zouden worden voorgedragen, zoals artikel 20 van die wet hem toestond.

286 Een van de rechters van de Trybunał Konstytucyjny heeft, gelet op de korte termijn waarbinnen de vergadering was bijeengeroepen, verzocht om uitstel van die vergadering, zodat alle rechters eraan konden deelnemen. J.P., die op grond van artikel 20 van de wet houdende invoeringsbepalingen een maand de tijd had om de verkiezingsprocedure te voeren, heeft dat verzoek echter afgewezen. Daardoor hebben van de veertien rechters van de Trybunał Konstytucyjny die aanwezig waren op de algemene vergadering, slechts zes rechters, onder wie H.C., L.M. en M.M., die op 2 december 2015 door de Sejm waren gekozen, ermee ingestemd om aan de stemming deel te nemen. Bij de stemming kreeg J.P. vijf stemmen en M.M. één stem. Beide rechters zijn vervolgens aan de Poolse president voorgedragen als kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny. Op 21 december 2016 is J.P., die slechts vijf stemmen had gekregen van de veertien rechters die aanwezig waren op de algemene vergadering, door de Poolse president benoemd tot president van de Trybunał Konstytucyjny.

287 De voordracht van J.P. en M.M. aan de Poolse president als kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny heeft ogenschijnlijk in overeenstemming met artikel 21, leden 7 en 8, van de wet houdende invoeringsbepalingen plaatsgevonden.

288 Evenwel dient te worden opgemerkt dat H.C., L.M. en M.M., die op 2 december 2015 zijn verkozen, tot de zes rechters behoorden die tijdens de algemene vergadering van 20 december 2016 hadden deelgenomen aan de verkiezing van de kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny. Het feit dat de verkiezing van die drie rechters gepaard ging met een kennelijke schending van artikel 194, lid 1, van de Poolse grondwet en niet-naleving van de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, heeft tot gevolg dat hun deelname aan de algemene vergadering en de stemmen die zij hebben uitgebracht met het oog op de selectie van kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny onregelmatig zijn. Derhalve moet worden geoordeeld dat J.P. niet kan worden geacht op regelmatige wijze de vijf stemmen te hebben verkregen die krachtens artikel 21, lid 8, van de wet houdende invoeringsbepalingen vereist zijn.

289 Derhalve blijkt dat de voordracht van J.P. en M.M. aan de Poolse president als kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny en de benoeming van J.P. in dat ambt door de Poolse president in strijd waren met de fundamentele regel betreffende de procedure voor de benoeming van de president van de Trybunał Konstytucyjny die is neergelegd in artikel 21, lid 8, van de wet houdende invoeringsbepalingen.

290 Bovendien vond de benoeming van J.P. plaats onder kennelijke schending van artikel 194, lid 2, van de Poolse grondwet, aangezien die bepaling eraan in de weg staat dat aan de Poolse president kandidaten worden voorgedragen die zijn voorgesteld door minderheidsgroepen of door slechts enkele rechters, zoals in punt 281 van het onderhavige arrest is vastgesteld.

291 De in de twee voorgaande punten bedoelde onregelmatigheden kunnen bij de justitiabelen dan ook legitieme twijfel wekken over het gebruik door J.P. van de aan het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny verbonden bevoegdheden en taken als instrument om invloed uit te oefenen op de rechterlijke werkzaamheden ervan of om politieke controle uit te oefenen op die werkzaamheden, en bijgevolg ook over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Trybunał Konstytucyjny.

292 In die omstandigheden hoeft niet te worden onderzocht of de overgangsbepalingen in de wet houdende invoeringsbepalingen op basis waarvan de procedure voor de verkiezing van de kandidaten voor het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny is gevoerd, of de andere in de punten 285 en 286 van het onderhavige arrest genoemde omstandigheden met betrekking tot die procedure, voldoen aan de in de punten 263 en 264 van het onderhavige arrest genoemde vereisten.

293 Ten slotte moet worden opgemerkt dat J.P. op de datum waarop de in het met redenen omkleed advies gestelde termijn afliep, nog steeds het ambt van president van de Trybunał Konstytucyjny bekleedde. Bovendien staat vast dat de beslissingen aan de totstandkoming waarvan zij heeft meegewerkt, op die datum nog steeds deel uitmaakten van de Poolse rechtsorde.

294 Derhalve moet worden vastgesteld dat de Republiek Polen de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, aangezien de Trybunał Konstytucyjny vanwege de onregelmatigheden bij de procedure voor de benoeming, in december 2016, van de president ervan niet voldoet aan de vereisten van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht.

295 Uit het voorgaande volgt dat het tweede onderdeel van de derde grief van de Commissie eveneens gegrond is en dat die grief bijgevolg in zijn geheel moet worden aanvaard.

296 Gelet op een en ander moet worden vastgesteld dat:

– de Republiek Polen, gelet op de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny in zijn arresten van 14 juli 2021 (zaak P 7/20) en 7 oktober 2021 (zaak K 3/21) aan de Poolse grondwet heeft gegeven, de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen;

– de Republiek Polen, gelet op de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny in zijn arresten van 14 juli 2021 (zaak P 7/20) en 7 oktober 2021 (zaak K 3/21) aan de Poolse grondwet heeft gegeven, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens de beginselen van

autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht en krachtens het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof, en

– de Republiek Polen de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, aangezien de Trybunał Konstytucyjny als gevolg van de onregelmatigheden in de procedures waarbij, in december 2015, drie van zijn leden en, in december 2016, zijn president zijn benoemd, niet voldoet aan het vereiste van een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld.

Kosten

297 Volgens artikel 138, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering wordt de in het ongelijk gestelde partij verwezen in de kosten, voor zover dit is gevorderd. Daar de Republiek Polen in het ongelijk is gesteld, dient zij overeenkomstig de vordering van de Commissie in de kosten te worden verwezen.

298 Overeenkomstig artikel 140, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering dragen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden hun eigen kosten.

Het Hof (Grote kamer) verklaart:

1) – gelet op de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny (grondwettelijk hof, Polen) in zijn arresten van 14 juli 2021 (zaak P 7/20) en 7 oktober 2021 (zaak K 3/21) aan de Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (grondwet van de Republiek Polen) heeft gegeven, is de Republiek Polen de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet nagekomen;

– gelet op de uitlegging die de Trybunał Konstytucyjny in zijn arresten van 14 juli 2021 (zaak P 7/20) en 7 oktober 2021 (zaak K 3/21) aan de grondwet van de Republiek Polen heeft gegeven, is de Republiek Polen de verplichtingen niet nagekomen die op haar rusten krachtens de beginselen van autonomie, voorrang, doeltreffendheid en eenvormige toepassing van het Unierecht en krachtens het beginsel van de bindende werking van de arresten van het Hof, en

– aangezien de Trybunał Konstytucyjny als gevolg van de onregelmatigheden in de procedures waarbij, in december 2015, drie van zijn leden en, in december 2016, zijn president zijn benoemd, niet voldoet aan het vereiste van een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld, is de Republiek Polen de krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

2) De Republiek Polen wordt verwezen in haar eigen kosten alsook in de kosten van de Europese Commissie.

3) Het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden dragen elk hun eigen kosten.

ondertekeningen